

**Bank Spółdzielczy
Ziemi Kraśnickiej
w Kraśniku**

Grupa BPS

Informacja

**dotycząca ryzyka, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki
w zakresie wynagrodzeń i innych informacji podlegających
ujawnieniu zgodnie z art. 431- 455 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego
i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r,
oraz art. 111a ust. 4 Ustawy Prawo bankowe
według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.**

Spis treści

I.1. INFORMACJE OGÓLNE O BANKU	3
II. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM – art. 435 Rozporządzenia CRR	4
II. 1. RYZYKO KREDYTOWE	6
II. 2. RYZYKO OPERACYJNE	12
II. 3. RYZYKO BRAKU ZGODNOŚCI	15
II. 4. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ	17
II. 5. RYZYKO PŁYNNOŚCI	18
II. 6. RYZYKO KAPITAŁOWE	23
II. 7. RYZYKO WYNIKU FINANSOWEGO	25
II. 8. RYZYKO WALUTOWE	25
II.9. INFORMACJE W ZAKRESIE ZASAD ZARZĄDZANIA w zakresie art. 435 ust. 2	26
III. ZAKRES STOSOWANIA – art. 436 Rozporządzenia CRR	29
IV. FUNDUSZE WŁASNE – art. 437 Rozporządzenia CRR	29
V. BUFOR ANTYCYKLICZNY – art. 440 Rozporządzenia CRR	36
VI. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO – art. 442 Rozporządzenia CRR	36
VII. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ – art. 443 Rozporządzenia CRR	42
VIII. EKSPozyCJE NA RYZYKO RYNKOWE – art. 445 Rozporządzenia CRR	42
IX. EKSPozyCJE NA RYZYKO OPERACYJNE – art. 446 Rozporządzenia CRR (w PLN)	42
X. PAPIERY KAPITAŁOWE NIEUWZGLĘDNIONE W PORTFELU HANDLOWYM – art. 447 Rozporządzenia CRR	43
XI. EKSPozyCJE NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCIOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM – art. 448 Rozporządzenia CRR	44
XII. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ - w art. 450 Rozporządzenia CRR	46
XIII. DŹWIGNIA FINANSOWA – art. 451 Rozporządzenia CRR	48
XIV. TECHNIKI REDUKCJI RYZYKA KREDYTOWEGO – art. 453 Rozporządzenia CRR	48
XV. WEWNĘTRZNE MODELE POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO – art. 455 Rozporządzenia CRR	53
XVI. OPIS SYSTEMU ZARZĄDZANIA, INFORMACJE OBJĘTE ART. 111 a Ust. 4 USTAWY PRAWO BANKOWE	53
System zarządzania ryzykiem	53
System kontroli wewnętrznej	57
XVII. INFORMACJA NA TEMAT PROFILU RYZYKA	61
Wskaźniki wyznaczające profil ryzyka Banku:	62

Spis załączników:

Załącznik nr 1 Ujawnienie informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r.

Załącznik nr 2 Informacje o obciążeniach aktywów

Załącznik Nr 3 Oświadczenie Zarządu.

I. WSTĘP

1. Niniejszy dokument stanowi realizację:

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zwanego dalej Rozporządzeniem CRR,

Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi zwane dalej CRD IV,

Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) Nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji,

Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe (Dz.U. 2017, poz. 1876, z późn. zm.),

Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydanych Uchwałą nr 218/2014 Komisji Nadzoru Finansowego (Dz. Urz. KNF z 2014 roku poz. 17),

Polityki informacyjnej Banku Spółdzielczego Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku udostępnionej na stronie internetowej Banku www.bskrasnik.pl.

2. Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu CRR dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

3. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.

4. Na podstawie art. 432 Rozporządzenia CRR Bank nie ogłasza informacji uznanych za:

1) nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych,

2) zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.

I.1. INFORMACJE OGÓLNE O BANKU

Bank Spółdzielczy Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku, ul. Ogrodowa 5, 23-200 Kraśnik, zwany dalej „Bankiem”, wpisany jest do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Lublin - Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku, VI Wydział Gospodarczy KRS pod numerem KRS 0000087630. Główny Urząd Statystyczny nadał Bankowi REGON nr 000501104.

Bank Spółdzielczy Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku zrzeszony jest w Banku Polskiej Spółdzielczości SA. W Warszawie.

Bank Spółdzielczy Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, którego celem funkcjonowania jest zapewnienie płynności i wypłacalności każdego jego uczestnika na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Bank Spółdzielczy Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku jest zrzeszony w Związku Rewizyjnym Banków Spółdzielczych im. dr Franciszka Stefczyka z siedzibą w Warszawie.

Bank Spółdzielczy Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku nie prowadzi działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z § 2 Statutu działa na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w województwie lubelskim i powiecie stalowowolskim w województwie podkarpackim. Założony jest

na czas nieokreślony.

Bank Spółdzielczy Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku jest bankiem detalicznym, wyłącznie z polskim kapitałem, o polskim charakterze, uniwersalnym, dla którego największą wartością jest Klient.

Pełni wiodącą rolę w obsłudze rolnictwa, małych i średnich przedsiębiorstw, samorządów terytorialnych oraz bezpośrednio gospodarstw domowych udzielając kredytów mieszkaniowych i innych o charakterze konsumpcyjnym. Bank stara się stwarzać jak najlepsze warunki dobrej i rzetelnej obsługi Klientów umożliwiając równocześnie rozwój zawodowy jego pracowników. Realizując swoją misję za główne strategiczne cele swojego działania Bank przyjął stałe doskonalenie jakości obsługi klientów, dążenie do wzrostu bezpieczeństwa funkcjonowania Banku, poprzez wdrażanie i aktualizację metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz adekwatnością kapitałową jak również umacnianie siły kapitałowej.

Podstawową strukturę organizacyjną w Banku tworzą: Centrala i Oddziały. W ramach struktury organizacyjnej Banku działają ponadto Ekspozytury podporządkowane bezpośrednio Centrali lub Oddziałom.

W 2017 roku Bank prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej:

1. **Centrala w Kraśniku**, 23-200 Kraśnik, ulica Ogrodowa 5
Ekspozytura Nr 1 ul. Aleja Niepodległości 25 E, 23 - 210 Kraśnik
Ekspozytura Nr 2 ul. Urzędowska 38 E, 23 - 200 Kraśnik
Ekspozytura Nr 3 ul. Ks. Zielińskiego 1, 23 - 210 Kraśnik
Ekspozytura Nr 4 ul. Koszarowa 12 A, 23 - 200 Kraśnik
2. **Oddział w Annopolu** ul. Partyzantów 22, 23 - 235 Annopol
Ekspozytura w Annopolu, ul. Rynek 1, 23 - 235 Annopol
Ekspozytura w Kosinie, 23 - 235 Annopol
3. **Oddział w Batorzu**, Batorz I Nr 51 A, 23 - 320 Batorz
4. **Oddział w Dzierzkowicach**, ul. Rynek 83, 23 - 251 Dzierzkowice
5. **Oddział w Gościeradowie**, Gościeradów Nr 59, 23 - 275 Gościeradów
6. **Oddział w Modliborzycach**, ul. Janowska Nr 2, 23 - 310 Modliborzycy
Ekspozytura w Wierzchowiskach, 23-310 Modliborzycy
7. **Oddział w Szastarce**, Szastarka Nr 59 A, 23 - 225 Szastarka
Ekspozytura w Polichnie, 23 - 225 Szastarka
8. **Oddział w Stalowej Woli**, ul. Poniatowskiego 88, 37 - 450 Stalowa Wola
9. **Oddział w Trzydniku**, Trzydnik Duży Nr 15, 23 - 230 Trzydnik Duży
Ekspozytura w Olbięcinie, 23 - 231 Olbięcin
Ekspozytura w Rzeczycy Ziemiańskiej, 23 - 230 Trzydnik
10. **Oddział w Urzędowie**, ul. Partyzantów 1, 23 - 250 Urzędów
11. **Oddział w Wilkołazie**, Wilkołaz I Nr 41, 23 - 212 Wilkołaz
12. **Oddział w Zaklikowie**, ul. Mickiewicza Nr 1, 37 - 470 Zaklików
Ekspozytura w Lipie, 37 - 470 Zaklików
13. **Oddział w Zakrzówku**, ul. Kościuszki Nr 16, 23 - 213 Zakrzówek.

II. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM - art. 435 Rozporządzenia CRR

1. W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, jednostki (Oddziały) i komórki organizacyjne oraz pracownicy. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze „Strategią zarządzania ryzykiem bankowym” przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Strategia jest zgodna z założeniami

„Strategii działania Banku na lata 2016-2019” i podlega corocznemu przeglądowi zarządcemu i weryfikacji; przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.

2. Strategia zarządzania ryzykiem jest powiązana również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym, tj. m.in.: „Strategią zarządzania ryzykiem operacyjnym”, „Strategią zarządzania ryzykiem stopy procentowej”, „Strategią zarządzania ryzykiem płynności”, „Polityką bezpieczeństwa informacji”, „Polityką zarządzania kapitałem”, „Polityką zarządzania ryzykiem walutowym”, Polityką zgodności, Planami finansowymi i operacyjnymi, a także z politykami w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.
3. Strategia zarządzania ryzykiem zawiera cele strategiczne dotyczące zarządzania poszczególnymi ryzykami definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić.
4. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym. Przestrzeganie akceptowalnego poziomu ryzyka (apetytu na ryzyko) podlega monitorowaniu oraz raportowaniu przez komórki organizacyjne Banku dokonujące pomiaru ryzyk występujących w Banku, zgodnie z przedmiotowymi regulacjami oraz „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej”.
5. Informacja dotycząca art. 435. ust. 1 lit a-d Rozporządzenia CRR, tzn. strategii i procesów zarządzania rodzajami ryzyka; struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie; zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka; strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko zawarte są w Rozdziale XVI niniejszej Informacji. Rozdział XVI zawiera jednocześnie informacje objęte art. 111 a ust. 4 ustawy Prawo Bankowe.
6. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust 1. lit f, w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarta jest w Rozdziale XVII niniejszej Informacji.
7. Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez art. 453 ust.1 lit. e zawarte jest w Załączniku nr 3 do niniejszej Informacji.
8. W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele oraz dopuszczalny poziom ryzyka określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.
9. Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:
  - identyfikacja ryzyka polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku,
  - pomiar ryzyka,
  - zarządzanie ryzykiem polegające na podejmowaniu decyzji dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, planowaniu działań, wydawaniu zaleceń, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających,
  - monitorowanie polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka,

- raportowanie obejmujące cykliczne informowanie Kierownictwa o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach, kontrolowanie – badanie zgodności działania wszystkich jednostek i komórek organizacyjnych Banku z regulacjami wewnętrznymi i nadzorczymi, jak również informowanie o stwierdzonych nieprawidłowościach.

10. Podstawowe zadania organów Banku w zakresie zarządzania ryzykiem zostały określone w Strategii zarządzania ryzykiem bankowym w Banku Spółdzielczym Ziemi Kraśnickiej Kraśniku.

W Banku zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka bankowego:

- 1) ryzyko kredytowe
- 2) ryzyko operacyjne
- 3) ryzyko stopy procentowej
- 4) ryzyko płynności
- 5) ryzyko braku zgodności
- 6) ryzyko strategiczne
- 7) ryzyko modeli
- 8) ryzyko kapitałowe
- 9) ryzyko rynkowe instrumentów finansowych w księdze handlowej
- 10) ryzyko koncentracji
- 11) ryzyko koncentracji znacznych zaangażowań kapitałowych
- 12) ryzyko rezydualne
- 13) ryzyko cyklu gospodarczego
- 14) ryzyko utraty reputacji
- 15) ryzyko prawne
- 16) ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej
- 17) ryzyko wyniku finansowego
- 18) ryzyko walutowe.

Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi z uwagi na rzeczywisty i potencjalny wpływ na wynik finansowy i kapitały, Bank zalicza: ryzyko kredytowe, w tym koncentracji, ryzyko operacyjne, ryzyko braku zgodności, ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, ryzyko płynności, ryzyko walutowe.

II. 1. RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych, spowodowanych nie wywiązywaniem się klienta lub kontrahenta Banku z zobowiązań wynikających z warunków umowy w określonym w umowie terminie. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku.

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku, jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważanego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. Zwiększenie bezpieczeństwa działalności kredytowej Bank planuje osiągnąć poprzez zapewnienie właściwej jakości oceny ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec pojedynczego klienta oraz całego portfela kredytowego Banku.

W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza:

- ryzykiem kredytowym
- ryzykiem koncentracji zaangażowań
- ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie
- ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych
- ryzykiem rezydualnym.

Organizacja zarządzania ryzykiem kredytowym

Oprócz Rady Nadzorczej w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym uczestniczą:

1. **Prezes Zarządu** nadzorujący ryzyko kredytowe Banku.
2. **Wiceprezes Zarządu ds. handlowych** nadzorujący działalność kredytową jednostek i komórek organizacyjnych Banku.
3. **Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz** odpowiedzialny za opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów wewnętrznych za przeprowadzanie analiz ryzyka kredytowego oraz za współudział w opracowaniu wewnętrznych regulacji Banku.
4. **Kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych** odpowiedzialni za identyfikację ryzyka kredytobiorców ocenianych i monitorowanych w poszczególnych jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku.
5. **Zespół Analityków Kredytowych** odpowiedzialny za weryfikację wniosków kredytowych pod kątem:
  - kompletności, poprawności i wiarygodności dokumentacji kredytowej, prawidłowej oceny zdolności kredytowej
  - adekwatności proponowanych zabezpieczeń
  - poprawności propozycji decyzji kredytowych zgodnie z kompetencjami wynikającymi z Regulaminu podejmowania decyzji.
6. **Stanowisko ds. monitoringu** należności i zabezpieczeń odpowiedzialne za:
  - weryfikację oceny wartości i adekwatności zabezpieczenia transakcji obciążonej ryzykiem, w tym weryfikację oceny wartości oraz oceny ryzyka zabezpieczenia na nieruchomości
  - monitoring sytuacji ekonomicznej kredytobiorców
  - monitoring zabezpieczeń transakcji kredytowych oraz ocenę ich wartości
  - przygotowanie propozycji klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz propozycji tworzenia i rozwiązywania rezerw celowych.
7. **Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej** przeprowadzające w ramach II linii obrony kontrolę poprawności zarządzania ryzykiem kredytowym.
8. **Audyt wewnętrzny** sprawowany przez Spółdzielnię System Ochrony Zrzeszenia BPS – oceniający funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem kredytowym oraz przeprowadzający kontrolę prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem koncentracji detalicznych, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
9. **Wszyscy pracownicy Banku** zobowiązani do przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku oraz do przeprowadzania rzetelnej kontroli bieżącej.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- identyfikację czynników ryzyka kredytowego
- ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka kredytowego (limity)
- monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka
- wyliczenie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego
- kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz ekspozycji detalicznych Bank realizuje zasady określone odpowiednio w Rekomendacji S oraz w Rekomendacji T Komisji Nadzoru Finansowego.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i do całego portfela kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Bank prowadzi poprzez:

- dywersyfikację oraz monitorowanie i raportowanie ryzyka kredytowego, w tym z tytułu koncentracji
- monitorowanie i raportowanie jakości portfela (badanie szkodowości kredytów w poszczególnych segmentach klientów, branżach, Oddziałach Banku itp.)
- monitorowanie i raportowanie adekwatności dokonywanych odpisów i wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone
- monitorowanie ekspozycji zagrożonych ich struktury czynników ryzyka
- monitorowanie kredytów udzielanych podmiotom i osobom o których mowa w art. 79 ustawy Prawo bankowe
- realizację przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych polegających w szczególności na:
  - organizacji bezpiecznych systemów podejmowania decyzji kredytowych
  - prawidłowym przepływie informacji
  - odpowiednim doborze i szkoleniu kadr
  - nadzorze nad działalnością kredytową.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym **pojedynczej transakcji/kredytobiorcy** Bank prowadzi poprzez:

- stosowanie metodyki oceny zdolności kredytowej dostosowanej do profilu ryzyka kredytobiorcy
- bieżący monitoring kredytowy wszystkich ekspozycji
- przegląd ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw celowych
- windykację i nadzór nad kredytami zagrożonymi
- kontrolę procesu kredytowego w odniesieniu do transakcji zawartych z danym kredytobiorcą.

Stosowane w Banku metodyki oceny zdolności kredytowej określają regulaminy instrukcje oraz inne regulacje kredytowe zapewniające standaryzację świadczonych usług oraz ograniczające ryzyko kredytowe.

Ważnym elementem procesu ograniczania ryzyka kredytowego są prawne zabezpieczenia wierzytelności.

W Banku prowadzony jest systematyczny monitoring sytuacji ekonomicznej kredytobiorców oraz zabezpieczeń. Za prawidłowość prowadzenia monitoringu w skali Banku odpowiedzialne jest Stanowisko ds. monitoringu.

Przyjęte zabezpieczenia ekspozycji kredytowych podlegają cyklicznemu monitoringowi, którego zadaniem jest wczesna identyfikacja sygnałów ostrzegawczych umożliwiającą podjęcie skutecznych działań ograniczających ryzyko kredytowe oraz gwarantujących uzyskanie planowanych przychodów z ekspozycji kredytowej.

W przypadku zabezpieczenia w postaci hipoteki monitorowana jest wartość rynkowa nieruchomości.

Gdy ryzyko występujące w portfelu kredytowym staje się nieakceptowalne Bank stosuje następujące rozwiązania:

- ogranicza kwoty zaangażowania poprzez wprowadzenie ostrzejszych limitów na kredyty udzielane określonym kredytobiorcom na duże zaangażowania kredytowe lub na pewne rodzaje kredytów,
- ogranicza skalę całej akcji kredytowej Banku lub w odniesieniu do wybranych Oddziałów Banku,
- zwiększa poziom zabezpieczeń,
- restrukturyzuje zadłużenie, doskonali system kontroli wewnętrznej, opracowuje odpowiednie procedury wewnętrzne,
- podejmuje inne działania zależnie od skali i rodzaju stwierdzonego zagrożenia.

W celu zwiększenia skuteczności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczych transakcji kredytowych oraz oceny wiarygodności klientów Bank współpracuje z Biurem Informacji Kredytowej - BIK S.A.

Do porównania wartości nieruchomości przyjmowanych na zabezpieczenie Bank korzysta z bazy systemu Spółdzielczej Bazy Nieruchomości. Kompetencje do podejmowania decyzji kredytowych ustalane są z uwzględnieniem zasad rozdzielenia funkcji operacyjnej od oceny ryzyka kredytowego.

Ryzyko koncentracji w powiązaniu z ryzykiem kredytowym

Celem zarządzania ryzykiem koncentracji jest:

- zapewnienie odpowiedniej dywersyfikacji portfela aktywów, pozwalającej zredukować ryzyko kredytowe związane z niewypłacalnością podmiotów charakteryzujących się podobnym profilem działania (branża, region gospodarczy) lub wielkości ekspozycji
- przestrzeganie limitów zewnętrznych określonych w Prawie bankowym oraz Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013
- zapewnienie odpowiedniej dywersyfikacji zabezpieczeń pozwalającej zredukować ryzyko zmian rynkowych wartości przyjętych zabezpieczeń kredytowych
- utrzymanie koncentracji zgodnej z założonym apetytem na ryzyko.

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym jak i całego portfela aktywów. W odniesieniu do portfela kredytowego Bank stosuje i monitoruje limity zaangażowania zgodnie z Rozporządzeniem CRR 575 i Ustawą Prawo bankowe w szczególności w odniesieniu do pojedynczego klienta, klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie i limitu dużych ekspozycji. W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Bank podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań.

Limity wewnętrzne są ustalane przez Bank na podstawie rekomendacji instytucji nadzorczych, analizy jakości portfela kredytowego oraz wyników testów warunków skrajnych. Limity w ujęciu portfelowym ustalane są z uwzględnieniem czynników ryzyka w szczególności:

- 1) ryzyka branży
- 2) ryzyka produktu/grupy produktów
- 3) ryzyka typu zabezpieczenia
- 4) okresu zapadalności
- 5) ryzyk charakterystycznych dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie w rozumieniu Rekomendacji S
- 6) ryzyk charakterystycznych dla kredytów detalicznych w rozumieniu Rekomendacji T.

Z uwagi na charakter działalności (bank lokalny) i brak działalności w regionach o różnej charakterystyce ryzyka – Bank nie identyfikuje ryzyka koncentracji ekspozycji wobec podmiotów z tego samego obszaru geograficznego. Wybór instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań mających na celu dywersyfikację tego ryzyka uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Banku.

Zasady klasyfikacji ryzyk koncentracji zaangażowań pod względem istotności Bank ustala w oparciu o procedurę szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP).

Do środków ograniczających ryzyko koncentracji w Banku zalicza się:

- obniżenie wewnętrznych limitów ograniczających ryzyko koncentracji
- przyjęcie dodatkowych zabezpieczeń
- zmianę polityki kredytowej.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym na poziomie strategicznym realizowane jest przez Zarząd Banku, odpowiadający za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania tym ryzykiem, monitorowanie skuteczności systemu oraz zatwierdzenie procedur i limitów ograniczających ryzyko kredytowe.

Do podstawowych działań mających na celu optymalizację ryzyka kredytowego należy zaliczyć:

- dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela poprzez wewnętrzne limity koncentracji
- preferowanie produktów generujących niższy wymóg kapitałowy w celu efektywnego zarządzania kapitałem
- analizę struktury i monitoring portfela w celu wczesnej identyfikacji zagrożeń wynikających z nadmiernych zaangażowań, a w przypadku zidentyfikowania sygnałów ostrzegawczych wprowadzanie stosownych ograniczeń
- stosowanie technik redukcji ryzyka kredytowego
- wykorzystywanie informacji o klientach Banku z systemów wymiany danych
- nadzór nad czynnościami wykonywanymi w toku procesu kredytowania, obejmujący m.in.: proces przestrzegania przepisów wewnętrznych Banku i kompetencji
- analizę i monitoring wartości przyjętych prawnych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych.

Obowiązek stosowania ostrożnościowego podejścia do ryzyka kredytowego dotyczy wszystkich pracowników Banku i każdej transakcji kredytowej.

Ważnym elementem procesu ograniczania ryzyka kredytowego są prawne zabezpieczenia wiarytelności oraz prowadzony systematyczny monitoring sytuacji ekonomicznej kredytobiorców oraz zabezpieczeń.

Przyjęte zabezpieczenia ekspozycji kredytowych podlegają cyklicznemu monitoringowi którego zadaniem jest wczesna identyfikacja sygnałów ostrzegawczych umożliwiającą podjęcie skutecznych działań ograniczających ryzyko kredytowe oraz gwarantujących uzyskanie planowanych przychodów z ekspozycji kredytowej.

Ryzyko kredytowe ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Hipoteczne zabezpieczenie ekspozycji kredytowych stanowi jedną z podstawowych form zabezpieczenia przyjmowanego przez Bank. Zaangażowanie Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie przekracza 20% portfela kredytowego w związku z tym ryzyko kredytowe tych ekspozycji uznaje się za istotne i może mieć znaczący wpływ na kondycję finansową Banku. Celem strategicznym w zakresie ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie jest zapewnienie bezpiecznej działalności Banku poprzez stałe monitorowanie pomiar i ocenę:

- poziomu zaangażowania Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie
- jakości portfela kredytowego w grupie tych ekspozycji
- wartości ww. ekspozycji w sytuacji zagrożonej
- wartości i jakości indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych, w tym również w sytuacji zagrożonej
- stopnia wykorzystania limitów koncentracji łącznego zaangażowania zabezpieczonego hipotekami
- wahań cen na rynku nieruchomości prognozy kształtowania się rynkowych cen nieruchomości oraz ich wpływu na ryzyko kredytowe ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie
- wahań stóp procentowych
- bieżącej wartości nieruchomości
- poziomu wskaźnika LtV dla ekspozycji kredytowych oraz portfela kredytowego.

Ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych.

Do detalicznych ekspozycji kredytowych Bank zalicza zgodnie z definicją Rekomendacji T KNF kredyty udzielone osobom fizycznym na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą oraz rolniczą, z wyłączeniem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, zabezpieczonych kaucją złożoną w Banku, kredytów na zakup papierów wartościowych oraz ekspozycji których źródłem spłaty jest sprzedaż papierów wartościowych. Celem strategicznym w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych jest zminimalizowanie poziomu ryzyka kredytowego portfela detalicznych ekspozycji i stworzenie bezpiecznej struktury tego portfela. Istotnym elementem ww. ryzyka jest prawidłowo przeprowadzona ocena zdolności kredytowej klienta oraz wiarygodność wszystkich osób zobowiązanych do spłaty detalicznej ekspozycji kredytowej.

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych Banku obejmują działania polegające na:

- monitorowaniu portfela detalicznych ekspozycji kredytowych
- stosowaniu limitów ograniczających ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych
- monitorowaniu procesu kredytowego i akceptacji transakcji kredytowych.

Ryzyko rezydualne

Ryzyko rezydualne jest ryzykiem związanym ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego, które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano. W rezultacie celem zarządzania ryzykiem rezydualnym jest monitorowanie tego ryzyka, zapewnienie skuteczności technik redukcji ryzyka kredytowego oraz ograniczanie ryzyka związanego ze stosowaniem prawnych zabezpieczeń spłat ekspozycji kredytowych.

Bank monitoruje ryzyko rezydualne w zakresie:

1. pojedynczej ekspozycji kredytowej
2. portfela kredytowego.

Ryzyko rezydualne jest uwzględnione w procedurach wewnętrznych odnoszących się do procesu zarządzania ryzykiem kredytowym.

W ramach informacji zarządczej z zakresu ryzyka rezydualnego sporządzane są dla Zarządu informacje dotyczące przebiegu procesów windykacyjnych i odzysków z zabezpieczeń oraz analiza skuteczności przyjętych zabezpieczeń. Rada Nadzorcza i Zarząd otrzymują syntetyczną informację z zakresu ryzyka rezydualnego w okresach kwartalnych.

Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka kredytowego

W Banku dokonuje się pomiaru i oceny ryzyka portfela kredytowego w cyklach miesięcznych badając poziom i jakość portfela kredytowego, przestrzeganie limitów oraz w cyklach kwartalnych oceniając poziom ryzyka na podstawie raportów Zespołu Zarządzania Ryzykami i Analiz. Raporty miesięczne prezentowane są Zarządowi Banku, raporty kwartalne i półroczne prezentowane są Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

Informacje zarządcze dotyczące ryzyka kredytowego zawierają:

- informacje o przestrzeganiu norm ostrożnościowych określonych limitami, stopień wykorzystania obowiązujących limitów ryzyka
- informacje dotyczące transakcji z udziałem osób wewnętrznych i podmiotów z nimi powiązanych
- analizy portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie
- analizy portfela detalicznych ekspozycji kredytowych
- informacje na temat jakości portfela kredytowego ekspozycji przeterminowanych oraz z utratą ich wartości

- informacje w zakresie poziomu dokonanych odpisów na ekspozycje ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości
- efekty windykacji i restrukturyzacji
- skalę stosowanych odstępstw
- informacje na temat poziomu ryzyka grup klientów oraz poszczególnych produktów
- wyniki przeprowadzonych testów warunków skrajnych.

Rada Nadzorcza otrzymuje „Informację dla Zarządu i Rady Nadzorczej o wielkości i składowych kapitału wewnętrznego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka” w okresach kwartalnych, zawierający syntetyczną informację na temat poziomu ryzyka kredytowego na które narażony jest Bank, wykorzystania wewnętrznych limitów oraz jakości i skuteczności przyjętych metod zarządzania tym ryzykiem.

Zasady polityki stosowania prawnych zabezpieczeń spłat ekspozycji kredytowych i ograniczania ryzyka kredytowego

Zabezpieczenie wierzytelności ma na celu zapewnienie zwrotu należności Banku w szczególności z tytułu udzielonego kredytu pożyczki wraz z odsetkami prowizjami i innymi kosztami Banku lub wykonania przez dłużnika innego zobowiązania pieniężnego wobec Banku w razie gdyby dłużnik nie wywiązał się w terminie z warunków umowy. Bank w zależności od produktu kredytowego stosuje następujące rodzaje zabezpieczenia:

- 1) weksel in blanco
- 2) depozyt bankowy
- 3) kaucja pieniężna
- 4) blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym
- 5) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym
- 6) poręczenie według prawa cywilnego
- 7) poręczenie wekslowe
- 8) gwarancja
- 9) przelew wierzytelności na zabezpieczenie
- 10) cesja praw z umów ubezpieczenia
- 11) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku/przeniesienie własności
- 12) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości/przeniesienie własności
- 13) zastaw rejestrowy
- 14) zastaw zwykły
- 15) zastaw finansowy
- 16) hipoteka
- 17) hipoteka przymusowa
- 18) oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 Kodeksu postępowania cywilnego złożone w formie aktu notarialnego
- 19) przejęcie długu
- 20) przystąpienie do długu
- 21) ubezpieczenie kredytu
- 22) zgoda na potrącenie z listy płac w trybie określonym w art. 91 kodeksu pracy.

Przy wyborze prawnych zabezpieczeń spłat ekspozycji kredytowych Bank kieruje się rodzajem i wielkością kredytu, okresem kredytowania oraz oceną ryzyka kredytowego transakcji i innych zagrożeń. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego zawiera Rozdział XIV niniejszej Informacji.

II. 2. RYZYKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne rozumiane jest jako możliwość poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych działań ludzi, funkcjonowania systemów w tym systemów informatycznych, strat wynikających z przyczyn zewnętrznych. Ryzyko

operacyjne obejmuje ryzyko prawne nie obejmuje ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego, które związane są z ryzykiem biznesowym.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, budowę świadomości pracowników poprzez odpowiednie szkolenia i działania zarządcze, a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku w 2017 roku został wdrożony według postanowień Rozporządzenia CRR 575 z uwzględnieniem Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06.03.2017 r. (Dz. U. z 2017 r., poz. 637) w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, co w szczególności przejawia się jasnym określeniem kompetencji i zadań w zakresie nadzorowania i kontroli systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, jak również w zakresie realizacji procesu zarządzania tym ryzykiem.

Bank dostosował system zarządzania ryzykiem operacyjnym do zaleceń wynikających z Rekomendacji M Komisji Nadzoru Finansowego, stanowiącej zbiór zasad dobrych praktyk w zakresie ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach, Rekomendacji D dotyczącej zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach oraz rekomendacji dotyczącej bezpieczeństwa transakcji płatniczych wykonywanych w Internecie.

Bank określa akceptowalny poziom ryzyka operacyjnego (apetyt na ryzyko) oraz limity tolerancji dla klas zdarzeń, jako rodzaje zdarzeń, ujęte w załączniku nr 1 do Rekomendacji M.

Główne założenia w zakresie podejścia Banku do zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz podział kompetencji w tym obszarze, określają regulacje przyjęte Uchwałami Rady Nadzorczej Banku:

- Strategia zarządzania ryzykiem bankowym
- Strategia zarządzania ryzykiem operacyjnym
- Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Organizacja zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest złożona z trzech poziomów:

- 1) poziom podstawowy - stanowią wszyscy pracownicy Banku, identyfikujący ryzyko w ramach swojej codziennej działalności
- 2) poziom kierowniczy – osoby kierujące jednostkami i komórkami organizacyjnymi Banku, pełniące kontrolę funkcjonalną
- 3) poziom nadrzędny - realizowany przez Prezesa Zarządu, obejmujący koordynację bieżącego zarządzania ryzykiem operacyjnym w skali całego Banku, wspomagany merytorycznie przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz.

Nadzór nad prawidłowością zarządzania ryzykiem operacyjnym wykonuje Prezes Zarządu.

W Banku Rada Nadzorcza:

- sprawuje nadzór nad skutecznością systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku, w tym nad spójnością systemu ze Strategią działania Banku i Planem finansowym
- zatwierdza dokumenty strategiczne w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku oraz strukturę organizacyjną powołaną w celu zarządzania tym ryzykiem.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukowanie tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły.

Poziom ryzyka operacyjnego jest monitorowany we wszystkich obszarach działania Banku

charakteryzujących się wysoką podatnością na ryzyko.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku jest wspierany przez system informatyczny riskAB.

System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje informację kwartalną dla Zarządu i Rady Nadzorczej Banku na temat narażenia Banku na ryzyko operacyjne. System Informacji obejmuje:

- analizę zdarzeń rzeczywistych zarejestrowanych w systemie riskAB oraz działania je korygujące, które pomogą uniknąć strat związanych z zajściem podobnych zdarzeń w przyszłości
- analizę strat poniesionych przez Bank z tytułu zrealizowanego ryzyka operacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem strat istotnych
- wykorzystanie limitów wewnętrznych na ryzyko operacyjne wykorzystanie założonych tolerancji/apetytu na ryzyko operacyjne danego rodzaju poprzez analizę wartości Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego (KRI)
- raport z oceny ryzyka bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego
- wartość wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczoną metodą wskaźnika (BIA),
- informację o wynikach oceny narażenia BSZK w Kraśniku na ryzyko operacyjne.

Ponadto w okresach rocznych:

- informację dotyczącą wyników monitoringu umów outsourcingowych,
- ocenę potencjalnego narażenia Banku na straty (ocena profilu ryzyka),
- raport z dokonanej oceny efektywności, adekwatności i skuteczności funkcjonowania planów awaryjnych.

Informacja o powstałej istotnej stracie z tytułu ryzyka operacyjnego jest raportowana na bieżąco.

W celu zapobiegania występowaniu ryzyka stosowane są następujące działania:

- kontrola wewnętrzna funkcjonalna i stosowanie mechanizmów kontroli oraz monitorowanie ich skuteczności
- badanie zgodności systemu zarządzania ryzykiem z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi przez komórkę ds. zgodności
- odpowiednie procedury dotyczące dokonywania operacji i limity w zakresie podejmowania decyzji, mające na celu ograniczenie strat mogących powstać z tytułu błędów popełnianych przez ludzi
- limity ryzyka operacyjnego (Bank ustalił limit straty rzeczywistej dla zdarzeń rzeczywistych z kwotą rzeczywistą wynoszący 10% kwoty wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne oraz limit straty potencjalnej dla zdarzeń rzeczywistych z kwotą potencjalną wynoszący 20% kwoty wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne)
- odpowiednie klauzule w zawieranych z dostawcami lub partnerami umowach, ograniczające ryzyko i dające Bankowi możliwość egzekucji należności w przypadku nie wywiązania się z umowy
- automatyzacja wykonywania czynności stosowana w celu zapobiegania błędom ludzkim
- szkolenia wewnętrzne dla pracowników, mające na celu uświadomienie istnienia ryzyka i sposobów zapobiegania
- przekazywanie bieżących informacji na temat istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się ryzyka
- monitorowanie zdarzeń ryzyka operacyjnego, gromadzenie informacji dotyczących ryzyka i ich okresowa analiza
- okresowe raportowanie na temat poziomu ryzyka i obszarów szczególnie narażonych na ryzyko.

W przypadku identyfikacji zagrożeń mogących spowodować istotne zdarzenia ryzyka operacyjnego lub w inny sposób istotnie wpłynąć na wyniki Banku lub jego bezpieczeństwo, a także w obszarach

szczególnie narażonych na ryzyko podejmowane są dodatkowe działania w celu ograniczenia negatywnych skutków zdarzeń, zależne od charakteru i skali ryzyka w postaci:

- wprowadzania zmian i zabezpieczeń w systemach informatycznych
- doskonalenia mechanizmów zabezpieczeń infrastruktury i obiektów Banku
- opracowania i wdrożenia odpowiednich planów awaryjnych utrzymania ciągłości działania
- ubezpieczenia mienia w wyspecjalizowanych firmach
- tworzenie rezerw na poczet ewentualnych strat
- stosownie adekwatnych i skutecznych mechanizmów kontrolnych.

II. 3. RYZYKO BRAKU ZGODNOŚCI

Ryzyko braku zgodności w Banku jest to ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych, bądź utraty reputacji lub wiarygodności, wskutek niezastosowania się Banku, pracowników Banku lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w tym norm etycznych

1. Organizacja zarządzania ryzykiem braku zgodności obejmuje dwa poziomy:

- 1) poziom strategiczny – obejmujący działania Zarządu i Rady Nadzorczej zmierzające do ustanowienia norm, polityk, przepisów wewnętrznych Banku, a także ustanowienie i monitorowanie skuteczności działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym komórki ds. zgodności, a także innych komórek lub funkcji, których zadaniem jest działanie na rzecz zapewniania zgodności (np. Administrator Bezpieczeństwa Informacji),
- 2) poziom operacyjny i taktyczny – polegający na ustanowieniu i funkcjonowaniu trzech linii obrony przed ryzykiem.

2. Poziomy zarządzania (linie obrony przed ryzykiem)

1) Pierwsza linia – działanie komórek i jednostek organizacyjnych obejmujące:

- a) bieżące zapewnianie zgodności w toku operacji, - np. przestrzeganie przepisów i regulacji wewnętrznych, uczestnictwo w tworzeniu regulacji wewnętrznych,
- b) realizację zadań w procesie zarządzania ryzykiem - np. w zakresie identyfikacji ryzyka,
- c) stosowanie i monitorowaniem mechanizmów kontrolnych - np. kontrola wewnętrzna.

2) Druga linia – obejmuje działanie komórki ds. zgodności w zakresie:

- a) stosowania i monitorowania mechanizmów kontrolnych - np. przeglądy, testy zgodności, szkolenia,
- b) procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności - identyfikacji, pomiar, monitorowanie oraz raportowania na temat ryzyka,
- c) wykonywania innych zadań w celu zapewniania zgodności.

3) Trzecia linia – niezależna ocena adekwatności i skuteczności procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności poprzez działanie komórki audytu wewnętrznego Systemu Ochrony Instytucjonalnej.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla działania Banku, monitorowanie zaistniałych incydentów, podejmowanie działań wspierających oraz naprawczych, zapobiegających narażaniu Banku na występowanie zdarzeń wynikających z ryzyka braku zgodności oraz potencjalnych skutków nieprzestrzegania przez Bank przepisów prawa, wymogów organów nadzorczych, rekomendacji i standardów rynkowych, a w szczególności poprzez zapobieganie:

1) utracie reputacji oraz zaufania klientów, partnerów biznesowych i pracowników

2) karom pieniężnym i odszkodowaniom

3) negatywnym decyzjom ze strony instytucji/organów nadzorczych.

Dla realizacji powyższych celów Bank wprowadził zasady umożliwiające identyfikację, pomiar, raportowanie, monitorowanie oraz kontrolowanie ryzyka, na które może być narażony Bank w wyniku nieprzestrzegania wewnętrznych lub zewnętrznych regulacji z uwzględnieniem rekomendacji nadzorczych.

Identyfikacja i ocena ryzyka obejmuje: zagrożenia historyczne i zagrożenia hipotetyczne.

W ramach działań zabezpieczających oraz w celu redukcji ryzyka braku zgodności Zarząd Banku wprowadził Kodeks etyki stanowiący zbiór zasad profesjonalnego i zgodnego z najlepszymi standardami zasad postępowania oraz Zasady Ładu korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych. Przedmiotowe zasady i normy etyczne powinny być znane wszystkim pracownikom. Zarząd zaznajamia z ich treścią wszystkich pracowników Banku poprzez Kadrę kierowniczą Banku, czyniąc Kadrę odpowiedzialną za ich przestrzeganie.

Bank stosuje mechanizmy kontrolne i ograniczania ryzyka zgodności obejmujące:

- 1) podział obowiązków - zapobieganie konfliktowi interesu i ryzyku powiązań personalnych, poprzez odpowiednie kształtowanie struktury organizacyjnej, podziału zadań i zasad podejmowania decyzji, w tym w zakresie opracowania i kontroli oraz realizacji zasad wynikających z regulacji wewnętrznych, a także dbałość o powierzanie krytycznych zadań osobom posiadającym odpowiednie kompetencje
- 2) autoryzację – np. zatwierdzenie wzorców umów, regulacji wewnętrznych na odpowiednim, niezależnym szczeblu, a także zasięganie opinii Kancelarii Radcy Prawnego lub stosowanie wzorców umów i regulaminów i innych regulacji Banku Zrzeszającego zaopiniowanych przez Radcę Prawnego
- 3) kontrolę dostępu – do systemów i informacji
- 4) kontrolę fizyczną – dostępu do pomieszczeń i zasobów
- 5) nadzór przełożonego – poprzez obowiązek przekazywania informacji, dokonywanie kontroli wewnętrznej, obserwację pracy podwładnych, obowiązek reakcji kadry kierowniczej w przypadku stwierdzenia zachowania pracowników niezgodnego z przyjętymi w Banku zasadami postępowania,
- 6) rejestr odstępstw – zapewniający kontrolowane i dokumentowane odstępowanie od przyjętych w Banku regulacji i zasad,
- 7) szkolenia – w celu budowania świadomości, budowy wiedzy i kompetencji w zakresie realizacji zadań z zachowaniem zgodności.

Dodatkowymi mechanizmami ograniczania ryzyka braku zgodności, które Bank stosuje są:

- sprawowanie kontroli wewnętrznej (funkcjonalnej)
- wprowadzenie zasady anonimowego przekazywania przez pracowników informacji o nieprawidłowościach oraz zapewnienie pracownikom zgłaszającym naruszenia przyjętych w Banku zasad - pełnej ochrony przed konsekwencjami wynikającymi z tego faktu
- analizę skarg i reklamacji zgłoszonych w Rejestrze Skarg oraz zdarzeń operacyjnych zarejestrowanych w systemie risk AB
- współpraca z Radcą Prawnym Banku w zakresie opiniowania wzorów umów dotyczących czynności innych niż bankowe, ewidencja tych umów w odrębnym rejestrze, a także świadczenia innej pomocy prawnej przez Radcę - w tym wprowadzanych lub zawieranych wzorów umów
- branie pod uwagę przez Zarząd negatywnych opinii Stanowiska zgodności w zakresie wprowadzania uregulowań wewnętrznych i nowych produktów, czy usług bankowych

- dokonywanie cyklicznych przeglądów zarządczych regulacji wewnętrznych w zakresie zgodności z przepisami prawa, rekomendacjami nadzorczymi, normami i przyjętymi zasadami
- tworzenie rezerw na pokrycie rezultatów niekorzystnego dla Banku rozstrzygnięcia spraw sądowych
- unikanie ryzyka reputacji poprzez odpowiednią politykę związaną z klientami i transakcjami (np. unikanie kontrahentów, z którymi bank nie zamierza podejmować współpracy, np. z krajów o niejasnej sytuacji prawno-politycznej, z którymi współpraca może być obciążona ryzykiem utraty reputacji
- wykorzystywanie istniejących list podmiotów podejrzewanych o wspieranie terroryzmu objętych sankcjami itp., czy których działalność może być sprzeczna z powszechnie obowiązującymi przepisami
- przestrzeganie przez pracowników Banku obowiązujących regulacji wewnętrznych i przepisów prawa oraz ustalonych przez Bank standardów etycznych i dobrych praktyk
- przestrzeganie przez Bank rekomendacji i zaleceń organów nadzorczych.

W celu monitorowania realizacji celów w zakresie ryzyka braku zgodności Rada Nadzorcza i Zarząd Banku otrzymują nie rzadziej niż raz na kwartał sprawozdania dotyczące poziomu ryzyka braku zgodności oraz proponowanych działań zapobiegawczych i redukujących ryzyko. Za sporządzanie sprawozdań odpowiedzialne jest Stanowisko ds. zgodności, które sprawozdania składa bezpośrednio do organu zarządzającego i nadzorującego.

Rada Nadzorcza co najmniej raz w roku dokonuje oceny stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku w oparciu o sprawozdanie Zarządu, raporty Stanowiska ds. zgodności i wyniki kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego.

II. 4. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Ryzyko stopy procentowej jest to ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku oraz jego kapitału na niekorzystny wpływ zmian stóp procentowych. Narażenie wyniku finansowego wynikające ze zmian stóp procentowych dotyczy głównie ewentualnych odchyleń w zakresie wyniku odsetkowego.

Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego to możliwość spadku/wzrostu dochodów odsetkowych spowodowana przewidywanymi lub nieoczekiwanymi zmianami rynkowymi stóp procentowych. Zasadniczo dotyczy zagrożenia zrealizowania wyniku odsetkowego, a tym samym odnosi się do aktywów i pasywów, a także potencjalnie pozycji pozabilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Celem strategicznym Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.

Podstawowym celem jest dążenie do realizacji wyniku finansowego przyjętego w planie finansowym na dany rok obrachunkowy i jednoczesnego utrzymania umiarkowanej wrażliwości wyniku finansowego, w szczególności wyniku odsetkowego, na zmiany parametrów rynkowych, w tym przede wszystkim kształtowanie takiego dopasowania pozycji aktywów i pasywów dla działalności złotowej, by dotrzymane były limity obowiązujące w Banku dla ryzyka stopy procentowej.

Wewnętrzne regulacje Banku dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej, uwzględniają kluczowe zagadnienia zawarte w Rekomendacji G Generalnego Inspektoratu Nadzoru Bankowego oraz zasady i normy określone w regulacjach prawnych. Ryzyko stopy procentowej monitorowane jest poprzez analizę ryzyka luki niedopasowania terminów przeszacowania w połączeniu z ustalonym na dany rok obrachunkowy przez Zarząd Banku limitem dopuszczalnego ryzyka wyniku odsetkowego, akceptowanym przez Radę Nadzorczą.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, krzywej dochodowości oraz kontroli ryzyka opcji klienta.

Metody pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowane w Banku:

- analiza i pomiar ryzyka stopy procentowej metodą luki niedopasowania terminów przeszacowania
- symulacje możliwego wpływu zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku
- analiza ryzyka przeszacowania, bazowego, krzywej dochodowości i ryzyka opcji klienta
- testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez system limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów Banku. Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez stosowane limity:

- 1) Limit zmian dochodu odsetkowego na skutek niedopasowania terminów przeszacowania pomiędzy aktywami i pasywami wrażliwymi na zmianę stóp procentowych w okresie 12 miesięcy przy założonej zmianie stóp procentowych o 1 pp., dopuszczalny poziom ryzyka to 8% funduszy własnych
- 2) Limity długoterminowe - limity pozycyjne (luki) kwotowe dla przedziałów przeszacowania: od 1 roku do 3 lat, powyżej 3 lat ustalone według bieżącego poziomu funduszy własnych i aktywów oprocentowanych - przyjmując poziom straty na funduszach własnych w wysokości 15% funduszy własnych Banku posiadanych na datę sporządzenia analizy
- 3) Limit zmiany dochodu odsetkowego na skutek ryzyka bazowego przy założeniu zmiany stóp rynkowych i podstawowych NBP o 0,35 pp., przyjęto poziom ryzyka 4% funduszy własnych
- 4) Limit zmian w dochodzie odsetkowym z tytułu ryzyka krzywej dochodowości, przyjęto poziom ryzyka 2,00% funduszy własnych
- 5) Limit dopuszczalnej zmiany dochodu odsetkowego z tytułu ryzyka opcji klienta, ustalono maksymalną zrywalność depozytów na poziomie 4%
- 6) Limit na minimalną rozpiętość pomiędzy marżą odsetkową a marżą graniczną wg założeń planu finansowego.

W Banku najistotniejszym ryzykiem istotnie wpływającym na poziom ryzyka stopy procentowej, tj. na zmiany wyniku odsetkowego według obserwacji historycznych jest ryzyko przeszacowania oraz ryzyko bazowe.

Wszystkie limity związane z ryzykiem stopy procentowej monitorowane są przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz. Każdorazowe przekroczenie limitu skutkuje opracowaniem informacji w tym zakresie dla Zarządu Banku.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej z miesięczną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są Zarządowi Banku:

- w okresach miesięcznych – informacja z pomiaru ekspozycji na ryzyko stopy procentowej
- w okresach kwartalnych - raport z realizacji zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Rada Nadzorcza o poziomie ryzyka informowana jest półrocznie.

II. 5. RYZYKO PŁYNNOSCI

Ryzyko płynności definiowane jest jako zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat realizacji zobowiązań, związanych z koniecznością zaciągnięcia zobowiązań lub sprzedażą aktywów na niekorzystnych warunkach, w związku z ryzykiem płynności rynku (produktu).

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności płatniczej, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Zarządzanie płynnością ma na celu dostosowanie utrzymywanego poziomu aktywów płynnych do rodzaju i rozmiarów prowadzonej działalności oraz zapewnienie posiadania i/lub łatwego dostępu do dostatecznej ilości środków finansowych, na poziomie zapewniającym pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na te środki ze strony klientów Banku (deponenci i kredytobiorcy).

W realizacji tego celu za szczególnie istotne uznaje się dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, w szczególności depozytów długoterminowych oraz utrzymanie bezpiecznego poziomu wszystkich wskaźników płynnościowych, w tym w szczególności nadzorczych miar płynności - wynikających z Uchwały nr 386/2008 KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności oraz wskaźnika LCR określonego w Rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r., uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wypływów netto dla instytucji kredytowych.

Celem polityki Banku w zakresie utrzymania płynności jest zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej oraz określenie rozwiązań (planów awaryjnych) umożliwiających jej przetrwanie. Tak przyjęty cel, sprowadza zagadnienia płynności do obszaru stabilności źródeł finansowania Banku oraz możliwości upłynnienia posiadanych aktywów w dowolnym momencie bez istotnej utraty ich wartości.

W związku z powyższym, celem zarządzania ryzykiem płynności jest takie kształtowanie struktury bilansu Banku oraz zobowiązań pozabilansowych, aby zapewnić stałą zdolność do regulowania zobowiązań, uwzględniającą charakter prowadzonej działalności oraz mogące się pojawić potrzeby w wyniku zmian na rynku pieniężnym lub zachowań klientów.

Bank utrzymuje płynność kierując się realizacją następujących celów operacyjnych:

- zarządzanie płynnością śróddzienną w celu zapewnienia bieżącego wykonywania przez Bank zobowiązań płatniczych i rozliczeniowych – zarówno w warunkach normalnych, jak i w warunkach skrajnych.
- utrzymywanie nadwyżki nieobciążonych, wysokiej jakości aktywów płynnych na poziomie pozwalającym na regulowanie krótko i średnioterminowych potrzeb płynnościowych Banku, zarówno w warunkach normalnych, jak i w warunkach skrajnych,
- uwzględnienie potrzeb płynności finansowej na etapie przygotowywania rocznych i długookresowych (w szczególności planów strategicznych) planów działalności Banku.

Polityka zarządzania płynnością finansową Banku uwzględnia zasady i normy określone w regulacjach wydawanych przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz przepisów prawa UE.

W procesie zarządzania płynnością finansową Banku istotne jest skorelowanie akcji kredytowej ze stabilnym wzrostem bazy depozytowej.

Rozwój akcji kredytowej uzależniony jest bowiem ściśle od poziomu stabilnej bazy depozytowej w Banku.

Podział funkcji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności uwzględnia rozdzielenie funkcji podejmowania ryzyka (operacyjna działalność rynkowa) od funkcji niezależnej oceny i kontroli ryzyka. Za monitorowanie poziomu środków finansowych Banku odpowiedzialny jest Główny Księgowy, a za dokonywanie transakcji związanych z zabezpieczaniem płynności, w tym zabezpieczenie środków w zakresie płynności śróddziennej i alokację nadwyżek Zespół finansowo – księgowy.

Funkcja pomiaru i analizy ryzyka, monitorowania ryzyka płynności, kontroli przestrzegania limitów, propozycji zmian ich wartości, analizy limitów wewnętrznych pod kątem ich wpływu na bezpieczeństwo Banku oraz zgodności przyjętych limitów z poziomem ryzyka akceptowanym przez

Radę Nadzorczą (z uwzględnieniem nadzorczych norm płynności) przypisana jest do Zespołu zarządzania ryzykami i analiz. Nadzór nad bieżącym zarządzaniem płynnością sprawuje Wiceprezes Zarządu ds. finansowo-księgowych. Prezes Zarządu pełni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności, w tym nad realizacją Polityki zarządzania ryzykiem płynności. Za zarządzanie ryzykiem płynności w kategoriach stanowienia (zarządzania) odpowiedzialny jest Zarząd Banku. Zarządzanie ryzykiem płynności jest włączone w system kontroli wewnętrznej realizowany na trzech niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony. Kontrola w ramach II linii obrony pełni funkcję niezależnej oceny efektywności i skuteczności - stosowanych przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz - rozwiązań w zakresie identyfikacji, pomiaru i zarządzania ryzykiem płynności.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności Bank prowadzi monitoring i pomiar płynności finansowej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami i specyfiką działalności poprzez:

- codzienną analizę wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku w Banku BPS SA, umożliwiającą efektywne wykorzystanie dostępnych środków (z uwzględnieniem obowiązku utrzymania rezerwy obowiązkowej na wymaganym poziomie)
- codzienne monitorowanie poziomu aktywów płynnych oraz stopnia wykorzystania obowiązujących w tym zakresie limitów
- analizę luki płynności, z uwzględnieniem wskaźników płynności w wybranych terminach zapadalności/wymagalności, w okresach miesięcznych
- wyznaczanie i monitorowanie wykorzystania limitów finansowania portfela kredytowego, w tym finansowania kredytów o terminach zapadalności powyżej 10 lat
- wyznaczanie osadu we wkładach deponowanych przez klientów
- kontrolę przestrzegania limitów stanów gotówki w kasach Banku w ramach potrzeb, dokonując zasileń, bądź odprowadzeń nadmiaru gotówki
- analizę stopnia zrywalności i odnawialności depozytów terminowych
- analizę wskaźników stabilności bazy depozytowej
- analizę zaangażowania Banku w długoterminowe finansowanie rynku nieruchomości
- analizę scenariuszy sytuacji kryzysowych.

Poziom ekspozycji Banku na ryzyko płynności ograniczany jest obowiązującym systemem limitów zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych.

Limity zewnętrzne stanowią:

- 1) Nadzorcze miary płynności wprowadzone Uchwałą nr 386/2008 KNF, wyliczone zgodnie z zapisami § 4 i § 5 Uchwały KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, które obejmują następujące wskaźniki:
  - a) M1 – luka płynności krótkoterminowej, stanowiąca różnicę pomiędzy sumą wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym a wartością środków obcych niestabilnych
  - b) M2 – współczynnik płynności krótkoterminowej, będący ilorazem sumy podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym do wartości środków obcych niestabilnych
  - c) M3 – współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi
  - d) M4 - współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi.
- 2) Wskaźnik LCR – określa stopień pokrycia wypływów płynności netto przez aktywa płynne w warunkach skrajnych przez okres 30 dni kalendarzowych. Dla potrzeb wyliczenia wskaźnika LCR poszczególne pozycje aktywów płynnych oblicza się mnożąc salda należności i zobowiązań przez zdefiniowany dla danej kategorii wskaźnik redukcji. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu

Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 limit nadzorczy ustalono na 2017 rok na minimalnym poziomie w wysokości 80%, a w BSZK w Kraśniku ustalono limit wewnętrzny na poziomie 110%.

- 3) Wskaźniki stabilnego finansowania (NSFR) - ukształtował się na poziomie 162,98% przy minimalnym ustalonym na poziomie 100%.
4. Wskaźnik dźwigni finansowej – ustalono na minimalnym poziomie w wysokości 5%. Na dzień 31.12.2017 roku wskaźnik ten wyniósł 7,89 %.

Limity zewnętrzne	wartość nadzorcza	wartość Banku
luka płynności krótkoterminowej	0	75 926,67
współczynnik płynności krótkoterminowej	1	1,73
współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi	1	3,61
współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1	1,42
Wskaźnik LCR %	100	262
Wskaźniki stabilnego finansowania (NSFR) %	100	162,98
Wskaźnik dźwigni finansowej %	5	7,89

5. System limitów wewnętrznych w Banku, w zakresie ryzyka płynności utrzymujących narażenie Banku na ryzyko płynności na poziomie zgodnym ze Strategią działania Banku, obejmuje m.in. następujące limity:

- Zapas aktywów wysokopłynnych - minimalny poziom aktywów wysokopłynnych, które zabezpieczać będą płynność krótkoterminową
- Limit zaangażowania aktywów - pożądana wielkość obligacji kredytowego
- Limit zaciągniętych pożyczek i kredytów
- Limit uzależnienia od dużych depozytów
- Limit niedopasowania w poszczególnych przedziałach zapadalności/ wymagalności
- Limity pozycji pozabilansowych
- Uzależnienie od depozytów stabilnych - limit współczynnika osadu depozytów
- Limit zaangażowania w kredyty długoterminowe EKZH o pierwotnym terminie zapadalności powyżej 10 lat.

Z częstotliwością roczną Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla różnego rodzaju krótkoterminowych i utrzymujących się w czasie, zarówno wewnętrznych, jak i systemowych warunków skrajnych, służące identyfikacji i określeniu ilościowemu ekspozycji Banku na możliwe przyszłe napięcia płynnościowe.

Testy warunków obejmują ocenę: długości okresu, w jakim będzie w stanie kontynuować obsługę klientów przy założeniu różnych wariantów odpływu środków, w tym zwiększonych wypływów z tytułu depozytów, które mogą zostać zerwane za pomocą kanałów innych niż tradycyjne (tj. w szczególności za pomocą kanału internetowego).

Bank posiada także:

- Plan działań awaryjnych w przypadku pojawienia się zagrożenia utrzymania wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej
- Plan postępowania w przypadku zagrożenia utraty płynności wskutek pojawienia się w środkach masowego przekazu niekorzystnych informacji o Banku, zagrażających utratą płynności
- Plan działań awaryjnych w przypadku wystąpienia awarii systemów komputerowych
- Plan działań awaryjnych w przypadku kryzysu płynności całego systemu bankowego (zgodnie z wymogami Rekomendacji P KNF i Uchwały nr 386/2008 KNF).

Wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są w procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku, w szczególności w ramach awaryjnych planów płynności, do oceny adekwatności nadwyżki płynności, do ustalania limitów wewnętrznych.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania płynnością zapewnia codzienny monitoring ekspozycji na ryzyko płynności. Dzielne raporty Nadzorczych Miar Płynności otrzymują: Prezes Zarządu, Wiceprezes Zarządu ds. Finansowo-księgowych, Główny Księgowy.

Raporty o ekspozycji Banku na ryzyko płynności przedstawiane są Zarządowi w okresach miesięcznych, Radzie Nadzorczej w okresach półrocznych.

Informacje dotyczące pozycji płynności Banku

- 1) Podstawowym źródłem finansowania aktywów Banku są środki pozyskane od podmiotów niefinansowych. Na dzień 31.12.2017r. stanowiły one 81,57% pasywów. Środki instytucji rządowych i samorządowych finansowały aktywa w 8,56%, a kapitały własne w 8,30%, wynik finansowy roku bieżącego i ubiegłego stanowił 0,84 %, a inne pasywa 0,74%.
- 2) Na koniec grudnia 2017r baza depozytowa wzrosła w stosunku do stanu na koniec 2016 roku o 0,90%. Baza depozytowa ukształtowała się na poziomie 401 948 tys. zł, w tym depozyty stabilne stanowiły 349 439 tys. zł., tj. 86,94%.
- 3) Kredyty ukształtowały się na poziomie 224.350,85 tys. zł i w 100% były pokryte depozytami stabilnymi. Nadwyżka depozytów ogółem nad kredytami wynosiła 177.596,84 tys. zł.
- 4) Relacja kredyty/depozyty wykazywała wahania od 49,9% do 56,6%. Na koniec 2017.r relacja obliża kredytowego do stanu depozytów wynosiła 55,8%, a do depozytów stabilnych + FWB 64,2%.
- 5) Ze struktury podmiotowej wynika, że bazę depozytową tworzyły głównie depozyty osób prywatnych, które na koniec 2017r. stanowiły 58,87% i rolników – 16,78%. Depozyty podmiotów gospodarczych stanowiły 5,92%, innych jednostek niefinansowych – 9,87%. Depozyty jednostek budżetowych stanowiły – 8,56 %.
- 6) W strukturze depozytów dominowały depozyty bieżące, które na dzień 31.12.2017r. stanowiły 56,6% depozytów ogółem. Ryzyko płynności wynikające z dużego udziału depozytów bieżących jest kompensowane wysokim wskaźnikiem osadu, a także wysokim udziałem aktywów płynnych w aktywach ogółem.
- 7) W bazie depozytowej nie występuje nadmierna koncentracji depozytów. Duże depozyty stanowiące sumę wszystkich depozytów przyjętych od jednego deponenta powyżej 0,1 % bazy depozytowej podmiotów niefinansowych ukształtowały się na poziomie 28 379,80 tys. zł oraz powyżej 10% bazy depozytowej podmiotów budżetowych ukształtowały się na poziomie 9 190,13 tys. zł. Duże depozyty stanowiły łącznie 9,35 % bazy depozytowej.
- 8) W bazie depozytowej utrzymywała się niska zrywalność, a wysoka odnawialność depozytów terminowych.
- 9) Bank dysponuje stabilną bazą depozytową. Wyliczony na dzień 31.12.2017r. osad dla podmiotów niefinansowych wynosił dla depozytów bieżących 86,7% i depozytów terminowych 93,2%.
- 10) Zarządzając ryzykiem płynności, Bank utrzymuje odpowiednią nadwyżkę płynności złożoną z łatwo zbywalnych aktywów, w celu zabezpieczenia możliwości przetrwania sytuacji kryzysowych związanych z ryzykiem płynności oraz utrzymywał odpowiedni poziom aktywów płynnych, pozwalający na regulowanie krótko i średnioterminowych potrzeb płynnościowych Banku. W skład aktywów płynnych utrzymywanych przez Bank wchodzi łatwo zbywalne i o niskim stopniu ryzyka obligacje skarbowe, bony pieniężne NBP oraz lokaty składane w Banku Zrzeszającym i obligacje płynnościowe Banku BPS S.A. z terminem do 1 miesiąca. Na koniec 2017

roku aktywa płynne w kwocie 173.550 tys. zł stanowiły 38,8% aktywów netto ogółem i w całości pokrywały depozyty niestabilne oraz duże depozyty.

- 11) Bank przez cały 2017 rok posiadał łatwy dostęp do wystarczającej ilości źródeł finansowania, na poziomie zapewniającym pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na środki ze strony klientów (deponenci i kredytobiorcy), w tym finansowania w ciągu dnia operacyjnego w formie limitu debetowego w rachunku bieżącym w wysokości 10.011 tys. zł, w ramach przyznanego przez Bank BPS S.A. limitu lokacyjnego na kwotę 20.023 tys. zł.
- 12) Bank nie jest uzależniony od kredytów i pożyczek międzybankowych.
- 13) Bank analizował poziom stabilności źródeł finansowania oraz monitorował kształtowanie się zapadalności aktywów i pasywów w poszczególnych horyzontach czasowych, w celu weryfikacji kwoty dostępnego finansowania w przedziałach czasowych.
- 14) Bank monitorował kształtowanie się wskaźników stanowiących wyznaczniki pozycji płynności tj. współczynniki płynności, wskaźniki zabezpieczenia płynności, wskaźniki stabilności bazy depozytowej, wskaźniki finansowania aktywów na tle ich wartości progowych. W 2017r wskaźniki te kształtowały się na bezpiecznych poziomach zapewniających utrzymanie płynności finansowej Banku.
- 15) Nie wystąpiły przekroczenia nadzorczych miar płynności. Bank codziennie spełniał nadzorcze normy płynności oraz wymóg w zakresie minimalnego poziomu wskaźnika pokrycia wypływów netto (wskaźnik LCR). Wewnętrzne limity ostrożnościowe ograniczające ryzyko płynności były przestrzegane, a ich wykorzystanie kształtowało się na bezpiecznym poziomie. Odnotowano przypadki niedotrzymania w poszczególnych miesiącach limitu luki w przedziale natychmiastowym (a'vista), 1-7 dni, lokaty międzybankowe/depozyty ogółem - nie mniej nie zagrażały one bezpieczeństwu Banku, a wynikały z redukcji zakupywanych bonów pieniężnych NBP oraz zapadalnością obligacji. Przekroczenia limitów zostały zaakceptowane przez Zarząd.
- 16) Wskaźnik LCR stanowiący wskaźnik pokrycia przez aktywa płynne wypływów płynności netto w warunkach skrajnych przez okres 30 dni kalendarzowych, wyliczony w Banku na dzień 31.12.2017r wyniósł 262%. Nadzorczy wymóg pokrycia wypływów netto w 2017 r wyniósł 80%.
- 17) Bank posiada plan awaryjny utrzymania płynności, który określa strategię i tryb postępowania w przypadku niedoborów płynności w sytuacjach awaryjnych opisanych scenariuszami warunków skrajnych, a także pozwala na uzyskanie zdolności do kompensacji niedoborów w dłuższym horyzoncie czasu.
- 18) Bank jest obciążony ryzykiem płynności wynikającym z finansowania kredytów długoterminowych depozytami krótkoterminowymi i średnioterminowymi. Jednak sytuacja w obszarze płynności finansowej była stabilna i nie stwarzała zagrożenia dla terminowej spłaty zobowiązań. Bank spełniał nadzorcze miary płynności i posiadał wystarczający poziom aktywów płynnych. Wskaźnik płynności aktywów oraz stopień zabezpieczenia pasywów niestabilnych aktywami płynnymi kształtowały się na wysokich bezpiecznych poziomach. Baza depozytowa charakteryzowała się dużą stabilnością. Akcję kredytową w pełni zabezpieczał wolumen depozytów stabilnych.
- 19) Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, którego celem funkcjonowania jest zapewnienie płynności i wypłacalności każdego jego uczestnika na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

II. 6. RYZYKO KAPITAŁOWE

Ryzyko kapitałowe to ryzyko wynikające z niedostosowania wielkości funduszy własnych do skali i złożoności działalności prowadzonej przez Bank oraz ewentualnej trudności Banku w pozyskaniu dodatkowego kapitału. Polityka kapitałowa Banku powinna zmierzać do utrzymywania takiego

poziomu adekwatności kapitałowej, który pozwala na zapewnienie obsługi wszystkich interesantów Banku, poprzez przede wszystkim, utrzymanie wysokiej pozycji na terenie jego działania wśród funkcjonujących jednostek banków komercyjnych.

Podstawowym założeniem Banku jest utrzymywanie łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie co najmniej 14% oraz współczynnika kapitału Tier I na poziomie co najmniej 13% przy z akceptowanym przez Radę Nadzorczą tempie przyrostu aktywów ważonych ryzykiem.

Głównym źródłem pozyskania kapitałów w Banku jest zysk netto.

Alokacja kapitałów Banku na poszczególne rodzaje ryzyk odbywa się zgodnie z Rozporządzeniem CRR 575, *Instrukcją funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w BSZK w Kraśniku* oraz *Polityką zarządzania kapitałem*.

Proces szacowania wysokości kapitału niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka (kapitał wewnętrzny) odbywa się w następujących etapach:

- określenie całkowitego kapitału regulacyjnego – w miesięcznych okresach sprawozdawczych
- ocena w procesie ICAAP istotności ryzyk bankowych nie w pełni ujętych w kapitale regulacyjnym oraz pozostałych ryzyk, na które narażony jest Bank – w kwartalnych okresach sprawozdawczych
- oszacowanie poziomu kapitału wewnętrznego – w kwartalnych okresach sprawozdawczych.

Alokacja kapitału na wszystkie istotne rodzaje ryzyka ma na celu zapewnienie właściwego procesu zarządzania ryzykiem oraz wskazanie poziomu ryzyka wyrażonego w postaci limitów na poszczególne jego rodzaje. Wysokość tych limitów wyznacza akceptowalny apetyt na ryzyko i ustalony jest w Polityce zarządzania kapitałem.

Przyjmuje się również, że oszacowana przez Bank kwota niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności bankowej - kapitał wewnętrzny, będzie na koniec poszczególnych kwartałów stanowiła maksymalnie 75 łącznej wartości funduszy własnych.

System informacji zarządczej w ramach ryzyka kapitałowego obejmuje:

1) w okresach miesięcznych dla Zarządu:

- Raport w zakresie wyliczenia kapitału Tier I i Tier II oraz współczynników kapitałowych

2) w okresach kwartalnych dla Zarządu:

- Raport z wykorzystania limitów ryzyka dotyczących adekwatności kapitałowej w ramach kapitału wewnętrznego
- Zestawienia kapitału wewnętrznego oraz kapitału regulacyjnego na koniec danego kwartału.,

3) w okresach półrocznych dla Zarządu i Rady Nadzorczej:

- Informacja o wielkości i składowych kapitału wewnętrznego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, o wykorzystaniu limitów wewnętrznych oraz jakości i skuteczności przyjętych metod zarządzania tym ryzykiem.

4) w okresach rocznych dla Zarządu i Rady Nadzorczej:

- Testy test warunków skrajnych na podstawie danych z zatwierdzonego planu finansowego, monitorowanie czy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej nie wzrośnie ponad poziom określony limitem.

W Rozdziale IV niniejszej informacji określono pozycje funduszy własnych, wg art. 437 Rozporządzenia CRR.

II. 7. RYZYKO WYNIKU FINANSOWEGO

Ryzyko wyniku finansowego to ryzyko wynikające z niewłaściwej dywersyfikacji źródeł osiąganego wyniku finansowego (zysku) lub niezdolności Banku do utrzymania wystarczającego i stabilnego poziomu rentowności na poziomie wynikającym np. z zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą planów finansowych. Jeżeli Bank nie jest w stanie generować zysku na odpowiednim poziomie, skutkować to może ograniczeniem w skali jego działalności, ze względu na spadek możliwości efektywnego wzrostu funduszy własnych zabezpieczających podejmowane ryzyka.

W celu określenia istotności ryzyka wyniku finansowego dla potrzeb wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego, Bank dokonuje kwartalnie analizy wielkości zrealizowanego wyniku finansowego w relacji do wyniku planowanego na dany rok według planu finansowego zatwierzonego przez Radę Nadzorczą. Jeżeli różnica pomiędzy wartością planowaną wyniku finansowego netto na dany rok, a zrealizowaną na datę dokonywania oceny kapitału wewnętrznego wartością wyniku finansowego netto, powiększoną o wartość wyniku planowanego do zrealizowania na okres pozostający do zakończenia roku jest dodatnia i większa niż 15% planowanego wyniku finansowego netto na dany rok, to Bank uznaje, że ryzyko wyniku finansowego jest istotne i wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu tego ryzyka, który stanowi wartość wyliczonej dodatniej różnicy pomiędzy wartością planowanego wyniku finansowego netto na dany rok, a zrealizowaną na datę analizy wielkością wyniku finansowego netto, powiększoną o wielkość wyniku planowanego do zrealizowania na okres pozostający do zakończenia roku.

Bank dokonując oceny poziomu wyniku finansowego ocenia także:

- 1) realizację Planu ekonomiczno-finansowego (kwartalnie), ocenę realizacji wieloletniego planu finansowego (Strategii działania – rocznie), bada wpływ warunków makroekonomicznych i ekonomicznych parametrów Banku na poziom ryzyka oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym,
- 2) ocenę podstawowych wskaźników charakteryzujących działalność Banku (ROA, ROE, C/I), wskaźników oceniających poziom ryzyka oraz założeń planu odnoszących się do kapitałów, współczynników kapitałowych, wskaźnika dźwigni finansowej,
- 3) wyniki testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka biznesowego, mających na celu określenie wielkości potencjalnej zmiany dochodu Banku przy założeniu skrajnych sytuacji wynikających ze skumulowania wyników testów przeprowadzonych w poszczególnych obszarach ryzyk występujących w Banku, które w konsekwencji wywierają wpływ na wielkość kształtującego się wyniku finansowego,

Na dzień 31 grudnia 2017 roku stopa zwrotu z aktywów (ROA) Banku Spółdzielczego Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku, obliczona jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej wyniosła 0,70 %, natomiast pozostałe wskaźniki kształtują się w wysokości: ROE – 8,55%, C/I – 73,94%.

II.8. RYZYKO WALUTOWE

Ryzyko walutowe to ryzyko niekorzystnych zmian kursów walut obcych w stosunku do PLN, prowadzących do powstania znacznych strat w przypadku otwartych pozycji w walutach obcych. Działalność walutowa BSZK w Kraśniku stanowi uzupełnienie oferty dla klientów Banku. Polega ona głównie na prowadzeniu rachunków bieżących w walucie EUR, realizacji przekazów w obrocie zagranicznym, rachunków oszczędnościowych w walucie EURO, USD, GB, CHF skupie i sprzedaży walut na rachunek klienta.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym Banku jest dążenie do pełnego zaspokojenia potrzeb klientów w zakresie obsługi dewizowej, stałe zwiększanie obrotu dewizowego przy stałym wzroście przychodów z tytułu wymiany.

Podstawowym celem Banku w zakresie ryzyka walutowego jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej (LPC) na poziomie nie przekraczającym 2% funduszy własnych. Limit ten na przestrzeni

2017r. był dotrzymany, a jego najwyższe wykorzystanie wynosiło 0,64 % co stanowi 31,85 % ustalonego limitu.

W BSZK w Kraśniku ustalono również limity pozycji indywidualnej (LN). Na przestrzeni analizowanego okresu limity te również były dotrzymane, a najwyższe wykorzystanie limitu dotyczyło EURO.

	Limit (w walutach)
USD	30 000
EUR	70 000
CHF	20 000
GBP	20 000

Limitem ograniczającym narażenie Banku na ryzyko jest limit dla jednorazowej transakcji walutowej (5 tys. EUR), która poddana jest szczegółowej analizie oraz limity kasowe dla poszczególnych walut.

Na dzień 31.12.2017 r. aktywa walutowe stanowiły 0,16%, a pasywa walutowe 0,14% sumy bilansowej.

W związku z tym, że Bank nie sklasyfikował ryzyka walutowego jako istotne, nie wylicza wewnętrznego na pokrycie tego ryzyka zgodnie z art. 351 Rozporządzenia.

W ramach funkcjonującego w Banku systemu informacji zarządczej ryzyko walutowe podlega raportowaniu:

- 1) Codziennie sporządzany jest Raport pozycji walutowej na godz. 10 na podstawie danych za poprzedni dzień roboczy oraz na godz. 15 na koniec dnia roboczego , który obejmuje:
  - a) Raport z ryzyka walutowego – Pozycja całkowita (PC)
  - b) Raport z ryzyka walutowego – Limit nocny (LN),
  - c) Raport z ryzyka walutowego – Raport transakcyjny.
- 2) Z częstotliwością miesięczną: „Raport pozycji walutowej BSZK w Kraśniku Analiza ryzyka walutowego”.
Przedmiotowy Raport przedkładany jest Zarządowi Banku w cyklach miesięcznych oraz kwartalnych Radzie Nadzorczej.

II.9. INFORMACJE W ZAKRESIE ZASAD ZARZĄDZANIA w zakresie art. 435 ust. 2 w

odniesieniu do zasad zarządzania Bank informuje, że:

1. Członkowie Zarządu Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem. Członkowie Rady Nadzorczej Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć funkcje członka zarządu lub rady nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o których mowa w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia nr 575/2013, lub podmiotach, w których bank posiada znaczny pakiet akcji, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 36 Rozporządzenia nr 575/2013.
2. Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając według *Regulaminu działania Rady Nadzorczej* oraz przyjętą *Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków Zarządu*, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata.
3. Zgodnie z ww. Procedurą Rada Nadzorcza dokonuje oceny odpowiedniości poszczególnych kandydatów na członków Zarządu Banku, a także oceny Zarządu Banku oraz jego członków w trakcie kadencji.

4. Ocena odpowiedniości posiada charakter indywidualny i kolektywny, przy czym ocena indywidualna dokonywana jest w odniesieniu do każdego kandydata/członka Zarządu indywidualnie, natomiast ocena kolektywna dokonywana jest w stosunku do całego składu Zarządu.
5. W ramach indywidualnej oceny kandydata/członka Zarządu Rada Nadzorcza ocenia rzeczywiste jego kwalifikacje (wiedzę, umiejętności, doświadczenie) oraz reputację, natomiast ocena kolektywna Zarządu Banku działającego jako organ, obejmuje ocenę ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, a także ocenę reputacji Banku jako pochodnej działań i zachowań członków Zarządu Banku.
6. W ocenie przed powołaniem nowego członka w skład Zarządu uwzględnia się poniższe warunki:
  - Prezes Zarządu Banku może być powołany wyłącznie za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego
  - Członek Zarządu musi pozostawać z Bankiem w stosunku pracy
  - Członek Zarządu musi być członkiem Banku.

W zakresie strategii zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków Zarządu Banku mają zastosowanie Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego i przyjęte przez Zarząd Banku, Radę Nadzorczą oraz Zebranie Przedstawicieli. Dobór Członków Zarządu Banku dokonywany jest tak, aby zagwarantowany został odpowiedni udział osób, wykazujących się doświadczeniem, wiedzą i umiejętnościami niezbędnymi w zarządzaniu Bankiem. Indywidualne kompetencje poszczególnych kandydatów/członków Zarządu Banku dopełniają się, umożliwiając zapewnienie odpowiedniego poziomu przygotowania merytorycznego do kolegiального zarządzania Bankiem.

Oceny odpowiedniości przygotowuje Komisja ds. odpowiedniości składająca się z 3 członków powołanych ze składu Rady Nadzorczej, a ostatecznej oceny odpowiedniości dokonuje Rada Nadzorcza w oparciu o ocenę przygotowaną przez Komisję.

W dniu 27 kwietnia 2018 roku Rada Nadzorcza w wyniku dokonanej oceny uznała, że Członkowie Zarządu posiadają odpowiednie kwalifikacje oraz nieposzlakowaną opinię, niezbędne do pełnienia funkcji, jak również pozytywnie oceniła Zarząd jako organ kolegialny.

Wyboru kandydatów na członków Rady Nadzorczej dokonują Zebrania Grup Członkowskich zgodnie z „Regulaminem Zebrania Grupy Członkowskiej”. Zebranie Przedstawicieli dokonuje zatwierdzenia członków Rady Nadzorczej. Ocena kwalifikacji kandydatów na członków Rady Nadzorczej dokonywana jest przez Zebranie Grupy Członkowskiej przed wyborem kandydata na członka. Ocena kwalifikacji członków Rady Nadzorczej w czasie sprawowania funkcji członka Rady Nadzorczej oraz oceny funkcjonowania Rady Nadzorczej jako organu nadzoru dokonuje Zebranie Przedstawicieli. Zasady oceny zostały określone w „Procedurze dokonywania ocen odpowiedniości członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku”.

W ocenie przed zgłoszeniem kandydata uwzględnia się poniższe warunki, które powinny zostać bezwzględnie spełnione:

- kandydat na członka Rady Nadzorczej musi być członkiem Banku,
- kandydat na członka Rady Nadzorczej nie może być powiązany w linii prostej i do drugiego pokolenia w liniach bocznych z członkiem Zarządu Banku.

Wymogi, które powinien spełnić członek Rady Nadzorczej, obejmują:

- kwalifikacje zawodowe – kwalifikacje teoretyczne, w tym wykształcenie, oraz kwalifikacje nabyte w trakcie sprawowania określonych funkcji, wykonywania pracy, kwalifikacje nabyte w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, w tym rolniczą (prowadzenie gospodarstwa rolnego)

- reputację – tj. nieposzlakowaną opinię wynikającą z postępowania w życiu zawodowym i osobistym oraz z odpowiedzialności karnej, administracyjnej i cywilnej
- zarządzanie – czas poświęcany zajmowanemu stanowisku, konflikt interesów.

Członków Rady Nadzorczej wybiera i odwołuje Zebranie Grupy Członkowskiej, a następnie zatwierdza Zebranie Przedstawicieli, zgodnie ze Statutem Banku, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata, jak również dokonuje oceny następczej zgodnie z „Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku”.

Rada Nadzorcza na dzień 31.12.2017 składała się z 24 osób. Spośród członków większość pełni swoją funkcję więcej niż jedną kadencję.

Oceny odpowiedniości Rady Nadzorczej dokonuje Komisja ds. odpowiedniości, która składa się z 3 członków biorących udział w Zebraniu Grupy Członkowskiej lub Zebraniu Przedstawicieli. W skład Komisji nie wchodzi członkowie Rady Nadzorczej. Komisja jest powoływana na każdym Zebraniu Przedstawicieli dokonującym oceny odpowiedniości, a w roku w którym dokonany jest wybór członków Rady Nadzorczej także na Zebraniu Grupy Członkowskiej.

Członkowie Zarządu oraz Rady Nadzorczej spełniają wymogi określone w art. 22 aa Ustawy Prawo bankowe - podlegają ocenie w zakresie odpowiedniości tzn. posiadania wiedzy, umiejętności i doświadczenia odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków oraz dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków. Pełnione przez nich funkcje dodatkowe nie naruszają art. 22aa ust. 3 ustawy – Prawo bankowe.

Bank nie spełnia żadnej z przesłanek wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 35 ppkt a) Ustawy Prawo bankowe dotyczących banku istotnego, jak również nie został w myśl art. 4 ust. 1 pkt 35 ppkt b) uznany za bank istotny systemowo przez Komisję Nadzoru Finansowego, dlatego też stosownie do art. 9 cb. ustawy Prawo bankowe, nie jest zobowiązany do utworzenia komitetu ds. ryzyka. Z uwagi na powyższe w Banku nie funkcjonuje komitet ds. ryzyka, a zarządzanie ryzykiem jest nadzorowane przez Radę Nadzorczą Banku.

Działania Rady Nadzorczej są wspierane przez Komitet Audytu, powołany na podstawie ustawy z dnia 11 maja 2017r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, poprzez przedstawianie swojego stanowiska, ocen lub rekomendacji pozwalających na podjęcie stosownych decyzji w obszarach sprawozdawczości finansowej, systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem.

Przepływ informacji w Banku dotyczących ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku jest sformalizowany w procedurze wewnętrznej „Instrukcja sporządzania informacji zarządczej” (SIZ), która określa zasady raportowania, obieg informacji zarządczej, zasady opracowywania raportów i sposób ich przekazywania odbiorcom, którymi są w szczególności: Zarząd i Rada Nadzorcza. Systemem informacji zarządczej objęte są wszystkie obszary działalności Banku. Umożliwia to identyfikowanie, mierzenie, monitorowanie i kontrolowanie wszystkich rodzajów ryzyka w Banku. Zakres i częstotliwość raportowania są dostosowane do rozmiarów prowadzonej działalności i do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko. Na potrzeby SIZ w Banku opracowywanych jest 97 raportów, z czego 65 raportów dotyczy wprost zagadnień związanych z zarządzaniem ryzykami. Wszystkie raporty z zakresu ryzyka prezentowane są na posiedzeniach Zarządu Banku. Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczne informacje na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Na podstawie tych informacji, w ramach sprawowanego nadzoru, Rada Nadzorcza dokonuje oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem. Częstotliwość przekazywania raportów jest zróżnicowana w zależności od przepisów zewnętrznych, rekomendacji nadzorczych oraz bieżących potrzeb Banku. Zarząd Banku otrzymuje raporty miesięczne, kwartalne, półroczne lub roczne. W sytuacjach nadzwyczajnych

związanych z ryzykiem w Banku, odpowiednie komórki organizacyjne opracowują i przedkładają Zarządowi raporty bieżące. Opracowania mają charakter syntetyczny, zawierają najistotniejsze informacje służące podejmowaniu decyzji przez Zarząd Banku.

Zakres i częstotliwość raportowania dotyczącego ryzyk poddawane są, tak jak wszystkie inne raporty SIZ, przeglądowi zarządczym (co najmniej raz do roku) pod kątem dostosowania do rozmiarów prowadzonej działalności i do skali narażenia na ryzyko oraz zmian w przepisach, wydanych rekomendacji i zaleceń pokontrolnych KNF. Częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

III. ZAKRES STOSOWANIA – art. 436 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy. Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

IV. FUNDUSZE WŁASNE – art. 437 Rozporządzenia CRR

Fundusze własne dla potrzeb wyliczenia adekwatności kapitałowej wyliczane są w oparciu o postanowienia Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zgodnie z wymogami zawartymi w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (załącznik IV do Rozporządzenia nr 1423/2013).

Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 437 i 492 Rozporządzenia 575/2013 oraz zgodnie z wymogami przedstawionymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013r., stanowiącym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych przedstawiono w Załączniku nr 1 do niniejszych Ujawnień.

Fundusze własne Banku na dzień 31.12.2017 r. wyniosły łącznie 36 376,46 tys. zł i jego strukturę przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

	Wykonanie na 31.12.2017 r.	Struktura kapitału %
FUNDUSZE PODSTAWOWE	35 949,98	98,83
Fundusz udziałowy	515,15	1,42
Fundusz zasobowy	35 377,11	97,25
Fundusze rezerwowe		
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	57,72	0,16
FUNDUSZE UZUPEŁNIAJĄCE	495,94	1,36
Fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego	495,94	1,36
Zobowiązania podporządkowane		
SUMA FUNDUSZY OGÓŁEM	36 445,92	100,19
POMNIEJSZENIA SUMY FUNDUSZY	0,00	0,00
Akcje banku zrzeszającego	0,00	0,00
Pozostałe zaangażowanie kapitałowe	0,00	0,00
POMNIEJSZENIA FUNDUSZY PODSTAWOWYCH	-69,46	-0,19
Wartości niematerialne i prawne	-69,46	-0,19
FUNDUSZE WŁASNE DO WSPÓŁCZYNNIKA WYPŁACALNOŚCI	36 376,46	100,00

Na dzień 31.12.2017 roku fundusze własne Banku stanowiły wyłącznie kapitał podstawowy Tier I.

Bank nie posiadał kapitału zaliczonego do kapitału dodatkowego Tier I i kapitału Tier II.

W skład kapitału podstawowego Tier I wchodzi:

1. Fundusz udziałowy - korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych 515,15 tys. zł - składają się z części opłaconego funduszu udziałowego. Na mocy przepisów przejściowych Rozporządzenia CRR (art. 484 oraz 486) obejmuje udziały wpłacone do dnia 31.12.2011 r., których kwota dodatkowo podlegała w 2017 r. amortyzacji w wysokości 50%, a w kolejnych latach podlega amortyzacji po 10% rocznie.
2. Fundusz zasobowy 35.377,11 tys. zł - utworzony z corocznych odpisów z zysku netto z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku. Fundusz ten zasila również wpisowe jakie wpłacane jest zgodnie ze Statutem przy deklarowaniu i wpłacaniu udziałów członkowskich.
3. Fundusz ogólnego ryzyka bankowego 57,72 tys. zł tworzony zgodnie z art. 127 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1876) na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Fundusz tworzony jest na podstawie decyzji Zebrania Przedstawicieli.
4. Fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego w 2017 roku wyniósł 495,94 tys. zł.
5. Wartości niematerialne i prawne minus 69,46 tys. zł - pozycja obejmuje wartości niematerialne i prawne posiadane przez Bank, które ujmowane w kwocie netto pomniejszają fundusze.

Realizując zapis Art. 437 Rozporządzenia CRR w Załączniku nr 1 Bank ujawnia instrumenty kapitałowe oraz oddzielne informacje o wielkości dokonanych odliczeń (korekt) w kapitale podstawowym Tier I.

Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka kapitałowego

W ramach procesu oceny adekwatności kapitałowej, Bank dokonuje oceny czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka, dokonując na bieżąco identyfikacji i oceny ponoszonego ryzyka.

Proces szacowania wysokości kapitału niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka (kapitał wewnętrzny) odbywa się w następujących etapach:

- określenie całkowitego kapitału regulacyjnego;
- ocena w procesie ICAAP istotności ryzyk bankowych nie w pełni ujętych w kapitale regulacyjnym oraz pozostałych ryzyk, na które narażony jest Bank;
- oszacowanie poziomu kapitału wewnętrznego.

Regulacyjne wymogi kapitałowe oraz kwota ekspozycji na ryzyko

Regulacje nadzorcze zobowiązują banki do utrzymywania kapitału regulacyjnego na trzy rodzaje ryzyk bankowych: kredytowe, operacyjne i rynkowe.

Do obliczenia wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe Bank stosuje metodę standardową, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozdziale 2 Części III Tytuł II Rozporządzenia CRR, z zastrzeżeniem, że przy ustalaniu wag ryzyka ekspozycji kredytowych Bank nie stosuje ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej, ani też ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez agencje kredytów eksportowych oraz przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, Bank nie uwzględnia technik redukcji ryzyka kredytowego określonych w Rozporządzeniu 575 CRR.

Bank funkcjonuje w systemie ochrony zgodnie z Ustawą o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu i bankach zrzeszających, co ogranicza ryzyko prowadzonej działalności, szczególnie w

zakresie tworzenia wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe (m.in. poprzez stosowanie wagi 0% na wzajemne ekspozycje uczestników systemu).

Wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe wyliczony na dzień 31.12.2017 roku wyniósł 13 304,24 tys. zł.

Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne Bank oblicza metodą wskaźnika bazowego BIA, zgodnie z wytycznymi zawartymi w art. 315-316 Rozporządzenia CRR. Wymóg kapitałowy wyliczony na 2017 rok dla Banku wyniósł 2 324,46 tys. zł.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wyliczany jest zgodnie z metodą określoną w art. 351 Rozporządzenia i stanowi 8% pozycji walutowej całkowitej, jeżeli przewyższa ona 2% funduszy własnych Banku lub stanowi 0 jeżeli nie przewyższa 2% funduszy własnych. Na przestrzeni 2017 r. wartość pozycji walutowej nie przekroczyła 2% funduszy własnych w związku z tym BSZK w Kraśniku nie wyznacza wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

Wyszczególnienie na dzień 31.12.2017 r.	
Ryzyko kredytowe	13 304,24
Ryzyko rynkowe (walutowe)	0,00
Ryzyko operacyjne	2 324,46
Łączny wymóg kapitałowy	15 628,70
Kapitał dostępny na pokrycie ryzyka (wartość FW)	36 376,46
Relacja wartości kapitału wewnętrznego do kapitału dostępnego na pokrycie ryzyka	42,96%

Kwoty wymogów kapitałowych, stanowią 8% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji, określonej w art. 112 Rozporządzenia 575 na dzień 31.12.2017r.

Ekspozycje podlegające ryzyku kredytowemu według klas ekspozycji przedstawia poniższa tabela:

Klasa ekspozycji	Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymóg kapitałowy
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	4 493	359
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	8 759	701
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	0	0
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0
Ekspozycje wobec instytucji	0	0
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	18 695	1 496
Ekspozycje detaliczne	69 205	5 536
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	52 323	4 186
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	2 039	163
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0
Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	0	0
Ekspozycje kapitałowe	4 816	385
Inne pozycje	5 974	478
Razem metoda standardowa (SA)	166 303	13 304

Kapitał wewnętrzny

Limity wewnętrzne dotyczące alokacji funduszy własnych na poszczególne ryzyka ustalane są na podstawie danych historycznych, planowanego rozwoju działalności oraz prognozy kształtowania się poziomu funduszy własnych.

Bank wyznacza kapitał wewnętrzny, w ramach realizacji postanowień Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. i Dyrektywy (UE) nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r.

Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka, występujących w działalności Banku oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

W procesie oceny istotności wpływu poszczególnych rodzajów ryzyka na działalność Banku oceniane są następujące rodzaje ryzyka: kredytowe, koncentracji zaangażowań, stopy procentowej w księdze bankowej, operacyjne, ryzyko braku zgodności, ryzyko walutowe, ryzyko rynkowe instrumentów finansowych w księdze handlowej, ryzyko płynności, ryzyko cyklu gospodarczego, ryzyko kapitałowe, ryzyko strategiczne, ryzyko utraty reputacji, ryzyko modeli, ryzyko rezydualne, ryzyko prawne, ryzyko wyniku finansowego i ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej.

Ryzyka są kwartalnie monitorowane pod kątem oceny istotności, z uwzględnieniem zasad, zawartych w „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w BSZK w Kraśniku” i w przypadku sklasyfikowania ryzyka jako istotne tworzony jest kapitał wewnętrzny.

Bank oblicza łączną wielkość kapitału wewnętrznego w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego i dokonuje agregacji kapitału regulacyjnego na poszczególne rodzaje ryzyka. Następnie ocenia, czy kapitał regulacyjny w pełni pokrywa ryzyka: kredytowe, rynkowe i operacyjne. W przypadku uznania kapitału regulacyjnego za nie wystarczający, tworzy dodatkowy wymóg kapitałowy w ramach szacowania kapitału wewnętrznego.

W celu wyznaczenia dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe, Bank stosuje wskaźnik – w wysokości 4% – dla ekspozycji o wagach ryzyka 100% i więcej, przekraczających poziom 40% udziału w sumie aktywów powiększonej o udzielone zobowiązania pozabilansowe – według wartości bilansowej, przy zastosowaniu średnioważonej wagi ryzyka dla należności o wagach ryzyka 100% i więcej.

Jeżeli wyliczony według powyższych zasad wymóg kapitałowy jest większy niż 2% funduszy własnych, Bank uznaje, że ryzyko kredytowe jest ryzykiem istotnym, nie w pełni pokrytym wymogiem kapitałowym utworzonym w ramach filaru I i tworzy kapitał wewnętrzny na pokrycie tego ryzyka w wysokości różnicy pomiędzy wyliczonym wymogiem kapitałowym a wartością progu 2% funduszy własnych.

Bank wyznacza kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka kapitałowego, w wysokości adekwatnej do stopnia istotności zgodnie z poniższymi warunkami:

- 1) stopień niski – w okresie 12 miesięcy, tj. w czterech okresach obliczeniowych, łączne przekroczenie limitu I lub limitu II wynosi od 0,01 pp. do 0,30 pp. Kapitał wewnętrzny alokowany będzie proporcjonalnie, w wysokości od 0,11% do 0,40% funduszy własnych obliczonych na koniec ostatniego okresu obliczeniowego,
- 2) stopień umiarkowany – w okresie 12 miesięcy, tj. czterech okresów obliczeniowych, łączne przekroczenie limitu I lub limitu II wynosi od 0,31 pp. do 0,60 pp. Kapitał wewnętrzny alokowany będzie proporcjonalnie, w wysokości od 0,46% do 0,75% funduszy własnych obliczonych na koniec ostatniego okresu obliczeniowego,

- 3) stopień wysoki – w okresie 12 miesięcy, tj. czterech okresów obliczeniowych, łączne przekroczenie limitu I lub limitu II jest wyższe od 0,61 pp. Kapitał wewnętrzny alokowany będzie proporcjonalnie, w wysokości od 0,81% do 1,00% funduszy własnych obliczonych na koniec ostatniego okresu obliczeniowego.

Przy przekroczeniu równocześnie limitu I i limitu II, przy ocenie stopnia istotności i wyliczaniu kapitału wewnętrznego Bank bierze pod uwagę wyższą wartość przekroczenia.

Dodatkowy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego ustalany jest w kwocie stanowiącej różnicę pomiędzy sumą kwot strat rzeczywistych i potencjalnych z tytułu ryzyka operacyjnego a wyliczonym wymogiem regulacyjnym.

Bank wylicza kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka koncentracji:

Ryzyko koncentracji to zagrożenie wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji wobec poszczególnych klientów, grup powiązanych klientów, klientów działających w tym samym sektorze gospodarki, regionie geograficznym, prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami, podmiotów należących do grupy kapitałowej banku (zarówno w ujęciu transgranicznym, jak i krajowym), ekspozycji denominowanych w tej samej walucie lub indeksowanych do tej samej waluty, z tytułu stosowanych technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz dużych pośrednich ekspozycji kredytowych, takich jak pojedynczy wystawca zabezpieczenia, charakteryzujących się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka banku.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka koncentracji sektora gospodarczego wyliczany jest według następującej procedury:

Bank wylicza kapitał wewnętrzny na pokrycie tego ryzyka, jeżeli dla co najmniej jednego sektora gospodarki, wystąpi przekroczenie wartości granicznej. Następnie kwota przekroczenia wartości granicznej przemnożona jest przez wartość odpowiadającą średniej ważonej z wag ryzyka aktywów Banku. Wagami są wartości bilansowe aktywów. Zsumowane wyniki otrzymane dla każdego sektora, przemnożone przez wagę 8% stanowią kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka koncentracji sektorowej. Jeżeli wartość wyliczenia przekracza 2% funduszy własnych, Bank tworzy dodatkowy wymóg kapitałowy w wysokości różnicy dokonanego wyliczenia i progu 2% funduszy własnych.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka koncentracji z tytułu tego samego instrumentu finansowego wyliczany jest według następującej procedury:

Kwota przekroczenia wartości granicznej, przemnażana jest przez wartość odpowiadającą średniej ważonej z wag ryzyka aktywów Banku. Wagami są wartości bilansowe aktywów. Zsumowane wyniki otrzymane dla każdego instrumentu finansowego, przemnożone przez wagę 8% stanowią kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka koncentracji. Jeżeli wartość, obliczonego wyliczenia przekracza 2% funduszy własnych, Bank tworzy dodatkowy wymóg kapitałowy w wysokości różnicy dokonanego wyliczenia i progu 2% funduszy własnych.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka koncentracji zabezpieczenia kredytowego wyliczany jest według następującej procedury:

Bank wyznacza stopień koncentracji zabezpieczeń poprzez wyliczenie odrębnie dla każdego rodzaju zabezpieczenia różnicy pomiędzy kwotą zabezpieczeń ekspozycji kredytowych a wartością graniczną (limitem). Jeżeli dla co najmniej jednej formy zabezpieczenia (z wyłączeniem kaucji), wystąpi przekroczenie wartości granicznej, Bank oblicza kapitał wewnętrzny na pokrycie tego ryzyka. Kwota przekroczenia wartości granicznej przemnażana jest przez wartość odpowiadającą średniej ważonej z wag ryzyka aktywów Banku. Wagami są wartości bilansowe aktywów. Zsumowane wyniki otrzymane dla każdej formy zabezpieczenia, przemnożone przez wagę 8% stanowią kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka koncentracji zabezpieczeń. Jeżeli wartość, obliczonego wyliczenia

przekracza 2% funduszy własnych, Bank tworzy dodatkowy wymóg kapitałowy w wysokości różnicy dokonanego wyliczenia i progu 2% funduszy własnych.

Bank wyznacza kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka stopy procentowej:

- 1) Z tytułu ryzyka przeszacowania - zgodnie z rekomendacją KNF zakładana jest skala szokowej zmiany stóp procentowych o 100 pb (przy czym przyjmuje się dodatkowe założenie, że stopy procentowe nie spadną poniżej 0%). Kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania stanowi różnicę kwoty prognozowanego spadku wyniku odsetkowego, wynikłego z uwzględnienia scenariusza zmiany (spadku lub wzrostu) stóp procentowych o założoną skalę, wykraczającą ponad przyjęty dopuszczalny limit zmian odnoszący się do funduszy własnych Banku.
- 2) Z tytułu ryzyka bazowego Bank określa otwartą pozycję (w wartości bezwzględnej) w niedopasowaniu aktywów i pasywów odsetkowych o oprocentowaniu zmiennym dla każdej ze stawek bazowych w poszczególnych terminach przeszacowania (przedziałach zmiany oprocentowania). Na potrzeby kalkulacji potencjalnej niekorzystnej zmiany wyniku odsetkowego w okresie 1 roku, zakłada się niedopasowanie zmiany stawek bazowych o 35 pb. Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka bazowego stanowi zsumowana kwota iloczynu otwartej pozycji Banku, wyznaczonej dla każdej stawki bazowej oraz wartości 35 pb wykraczająca ponad przyjęty limit odnoszący się do funduszy własnych Banku.
- 3) Z tytułu ryzyka krzywej dochodowości Bank dokonuje badania wpływu niekorzystnych zmian kształtu krzywej dochodowości na wynik odsetkowy poprzez obliczenie sumy iloczynów wielkości luki w danym przedziale przeszacowania oraz odpowiedniej, założonej zmiany stopy procentowej, z jednoczesnym uwzględnieniem średniego czasu trwania danej luki. Zakładana skala zmiany stopy procentowej wynosi 12 pb, w przypadku występowania ujemnej luki w danym przedziale przeszacowania i 12 pb w przypadku występowania dodatniej luki. Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka krzywej dochodowości stanowi wysokość potencjalnego, niekorzystnego wpływu zmian kształtu krzywej dochodowości na wynik odsetkowy, obliczonego w horyzoncie 1 roku ponad przyjęty limit odnoszący się do funduszy własnych Banku.

Bank wyznacza kapitał wewnętrzny z tytułu istotnego ryzyka cyklu gospodarczego w wysokości 2% wartości funduszy własnych obowiązujących na datę badania istotności w przypadku spadku wskaźnika dynamiki PKB poniżej 1,5% w porównaniu do analogicznego kwartału roku ubiegłego.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka wyniku finansowego stanowi wartość dodatniej różnicy pomiędzy wartością planowanego wyniku finansowego netto na dany rok a zrealizowaną na datę analizy wielkością wyniku finansowego netto, powiększoną o wielkość wyniku planowanego do zrealizowania na okres pozostający do zakończenia roku.

W celu wyliczenia kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka płynności dokonuje się analizy sytuacji szokowej zakładającej nagły spadek bazy depozytowej o 20%. Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka płynności rozumiany jest jako roczny dodatkowy koszt utrzymania wskaźnika aktywa płynne do aktywów ogółem na minimalnym wymagalnym poziomie 20%, przy założeniu zaistnienia sytuacji szokowej.

Uznane za istotne ryzyko braku zgodności Bank pokrywa wewnętrznym wymogiem kapitałowym obliczonym na ryzyko operacyjne.

Bank oblicza kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej, jeżeli wskaźnik dźwigni finansowej osiągnie wartość poniżej 5%. Jeżeli ryzyko to jest ryzykiem istotnym, Bank alokuje kapitał wewnętrzny z tytułu tego ryzyka, proporcjonalnie, w wysokości od 0,21% do 1,00% funduszy własnych obliczonych na koniec ostatniego okresu obliczeniowego.

W celu oceny istotności ryzyka walutowego Bank wylicza następujący wskaźnik:

$$\frac{\text{maksymalna pozycja walutowa całkowita w ciągu}}{\text{fundusze własne na koniec kwartału}} \times 100$$

Ryzyko to zostanie uznane za istotne jeżeli wskaźnik ten liczony na koniec danego kwartału przyjmie wartość wyższą niż 2,00%. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego stanowi 8% pozycji walutowej całkowitej, jeżeli przewyższa ona 2% funduszy własnych Banku lub stanowi 0 jeżeli nie przewyższa 2% funduszy własnych. Bank wyznacza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego zgodnie z metodą określoną w art. 351 Rozporządzenia.

Bank ocenia, czy wartość wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego jest adekwatna do poziomu tego ryzyka w działalności Banku i wystarczająca na jego pokrycie. Badaniu podlega regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe wyznaczony przez Bank na przestrzeni ostatnich 6 miesięcy poprzedzających datę analizy. Jeśli regulacyjny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego na przestrzeni ostatnich 6 miesięcy nie przekroczył w żadnym z badanych miesięcy 10% posiadanych przez Bank funduszy własnych oraz jednocześnie średnia z tego okresu nie przekroczyła 5% funduszy własnych, Bank uznaje, że regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe jest wystarczający i nie wyznacza dodatkowego wymogu z tego tytułu.

W celu obliczenia dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe, Bank wyznacza większą z kwot regulacyjnego wymogu kapitałowego wyliczonego z tytułu ryzyka walutowego, w okresie ostatnich 6 miesięcy jako:

- maksymalny wymóg kapitałowy, który w okresie 6 miesięcy przekroczył 10% posiadanych przez Bank funduszy własnych,
- średni wymóg kapitałowy z okresu 6 miesięcy, o ile przekroczył 5% funduszy własnych.

Dodatkowym wymogiem kapitałowym z tytułu ryzyka walutowego jest większa z tych kwot pomniejszona o kwotę regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego.

Na dzień 31.12.2017 roku poza kapitałem regulacyjnym Bank nie wyznaczył dodatkowych wymogów kapitałowych na inne rodzaje ryzyka.

W celu ustalenia łącznej wartości oszacowanych wymogów kapitałowych Bank dokonuje zestawienia wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dotyczących zarówno Filaru I i Filaru II. łączna wartość wewnętrznego wymogu kapitałowego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyk na dzień 31.12.2017 r. stanowiła kwotę 15 628,70 tys. zł. Oszacowana przez Bank kwota niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka występujących w Banku wyniosła 42,96 % łącznej wartości funduszy własnych.

Polityka zarządzania kapitałem Banku określa limity alokacji funduszy na pokrycie ryzyk: kredytowego w wysokości 60% funduszy własnych, operacyjnego w wysokości 10% funduszy własnych.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka kredytowego stanowił na koniec grudnia 2017 r. 36,57% funduszy własnych. Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne stanowił na dzień 31.12.2017 r. 6,39 % funduszy własnych.

Adekwatność kapitałowa

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank spełniał wszystkie wymogi w zakresie adekwatności kapitałowej określone przepisami prawa oraz zalecane przez KNF w związku z wprowadzeniem bufora zabezpieczającego.

W Banku całkowity współczynnik kapitałowy wyniósł 18,62% i znacznie przewyższał regulacyjne minimum 8% oraz zalecany przez KNF poziom 13,25%.

Fundusze własne zabezpieczają w pełni ryzyko generowane przez Bank. Przy obecnym poziomie funduszy własnych Bank posiada możliwości rozwoju skali działalności i tym samym wzrostu poziomu ryzyka. Wartość całkowitego współczynnika kapitałowego świadczy o stabilnej pozycji Banku pod względem ponoszonego ryzyka w relacji do posiadanych funduszy własnych, jednakże wzrost ryzyka z tytułu wzrostu skali działania w okresie realizacji Strategii działania Banku na lata 2016-2019 wymagać będzie również wzrostu bazy kapitałowej. Polityka zarządzania kapitałem uwzględnia systematyczny wzrost bazy kapitałowej poprzez przeznaczanie 100% zysku na fundusz zasobowy, co znajduje odzwierciedlenie w Planie kapitałowym.

V. BUFOR ANTYCYKLICZNY – art. 440 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy. Na podstawie art. 83 oraz art. 96 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, od dnia 1 stycznia 2017 roku wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP.

VI. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO – art. 442 Rozporządzenia CRR

Ryzyko kredytowe to ryzyko poniesienia straty finansowej spowodowanej brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy wobec Banku. Ryzyko kredytowe dotyczy wszystkich aktywów bilansowych do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji pozabilansowych.

a. Definicja pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości:

Jako **ekspozycję przeterminowaną** Bank kwalifikuje każdą należność z tytułu kapitału i/lub odsetek nie spłaconą w terminie płatności określonym w umowie.

Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości są to ekspozycje kredytowe zagrożone zaklasyfikowane do kategorii: *poniżej standardu, wątpliwe i stracone*.

2) Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego:

Zasady i tryb równoważenia skutków ryzyka, wynikającego z transakcji kredytowych, w drodze odpowiedniej klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz tworzenia i utrzymywania rezerw celowych w wysokości odpowiedniej do ponoszonego przez Bank ryzyka określone zostały w Instrukcji **Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych**. Instrukcja zawiera wytyczne zawarte w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16.12.2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Jeżeli Bank posiada więcej niż jedną ekspozycję kredytową wobec jednego klienta, wszystkie ekspozycje kredytowe wobec tego klienta klasyfikuje się do najwyższej kategorii ryzyka spośród kategorii przypisanych tym ekspozycjom, przy czym:

- zmiana klasyfikacji kredytu detalicznego (pożyczki detalicznej) nie wpływa na klasyfikację kredytu mieszkaniowego (pożyczki mieszkaniowej) lub kredytu hipotecznego (pożyczki hipotecznej) oraz zmiana klasyfikacji kredytu mieszkaniowego (pożyczki mieszkaniowej) lub kredytu hipotecznego (pożyczki hipotecznej) nie wpływa na klasyfikację kredytu detalicznego (pożyczki detalicznej),
- zmiana klasyfikacji kredytów, o których mowa wyżej, nie wpływa na klasyfikację ekspozycji kredytowej związanej z prowadzoną działalnością gospodarczą tego klienta oraz zmiana klasyfikacji ekspozycji kredytowej związanej z prowadzoną działalnością gospodarczą klienta nie wpływa na klasyfikację kredytów, o których mowa wyżej, udzielonych temu klientowi.

Klasyfikacja do poszczególnych grup ryzyka odbywa się wg dwóch kryteriów tj.:

- 1) **kryterium terminowości** – dotyczy wszystkich rodzajów ekspozycji kredytowych – klasyfikacja odbywa się każdego dnia roboczego automatycznie przez system Def Bank,
Opóźnienie w spłacie części raty kapitałowej lub odsetkowej, w kwocie nie przekraczającej 200 zł, nie wymaga przeklasyfikowania ekspozycji do wyższej kategorii ryzyka.
- 2) **kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej** – dotyczy ekspozycji kredytowych wynikających z kredytów i pożyczek dla klientów instytucjonalnych – klasyfikacja dokonywana jest na podstawie danych finansowych klienta aktualnych na dzień przeprowadzania klasyfikacji - najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał.

W przypadku ekspozycji kredytowych spełniających łącznie następujące warunki: ekspozycja jest zaklasyfikowana do kategorii *normalne* i kwota ekspozycji, łącznie z innymi ekspozycjami Banku wobec tego podmiotu, nie przekracza lub stanowi równowartość 1.000.000,00 EURO, lub 10% funduszy własnych Banku, Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych w oparciu o kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej jeden raz w roku kalendarzowym (nie rzadziej jednak niż co 12 miesięcy), według danych na koniec dowolnego kwartału.

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do poszczególnych grup ryzyka wg poniższych zasad:

1. Ekspozycje kredytowe wynikające z pożyczek i kredytów detalicznych, kryterium klasyfikacji - wg terminowości spłaty

kategoria *normalne* – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 6 miesięcy

kategoria *stracone* – ekspozycje kredytowe spełniające jeden z następujących warunków:

- ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy
- ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, w stosunku do których Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego
- ekspozycje kredytowe kwestionowane przez klientów na drodze postępowania sądowego
- ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, których miejsce zamieszkania (pobytu) jest nieznanie i których majątek nie został ujawniony.

2. Ekspozycje kredytowe wynikające z pożyczek i kredytów mieszkaniowych - kryterium klasyfikacji - wg terminowości spłaty przekracza 1 miesiąc

kategoria *pod obserwacją* – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 1 miesiąca i nie dłużej niż 3 miesiące;

kategoria *poniżej standardu* – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 3 miesięcy i nie dłużej niż 6 miesięcy;

kategoria *wątpliwe* – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy i nie dłużej niż 12 miesięcy;

kategoria *stracone* – ekspozycje kredytowe spełniające jeden z następujących warunków:

- ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 12miesięcy,
- ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, w stosunku do których Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
- ekspozycje kredytowe kwestionowane przez klientów na drodze postępowania sądowego,
- ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, których miejsce zamieszkania (pobytu) jest nieznanie i których majątek nie został ujawniony.

3. Ekspozycje kredytowe wynikające z pożyczek i kredytów dla klientów instytucjonalnych - wg terminowości oraz wg sytuacji ekonomiczno – finansowej klienta

kategoria „normalne” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 1 miesiąca oraz sytuacja ekonomiczno-finansowa klienta nie budzi obaw;

kategoria „pod obserwacją”:

- ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 1 miesiąc i nie przekracza 3 miesięcy oraz sytuacja ekonomiczno-finansowa klienta nie budzi obaw, lub ekspozycje kredytowe:
wobec klientów, dla których stwierdzono ryzyko branży jako „Bardzo wysokie”;
udzielone zgodnie z art. 70 ust. 2 i 4 Prawa bankowego na podstawie biznes planu/ projekcji finansowej, lub
- ekspozycje kredytowe, które ze względu na m.in. ryzyko regionu, państwa, grupy klientów, grupy produktów wymagają szczególnej uwagi, gdyż istnieje obawa, że klient może utracić zdolność do terminowej obsługi ekspozycji kredytowej (listę grup klientów, oraz grup produktów określana jest w odrębnym Poleceniu służbowym Prezesa Zarządu Banku).

kategoria *poniżej standardu* – ekspozycje kredytowe:

- w przypadku, których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 3 miesięcy i nie dłużej niż 6 miesięcy klientów, których sytuacja ekonomiczno-finansowa może stanowić zagrożenie dla terminowej spłaty należności, przy czym w przypadku ekspozycji kredytowych udzielonych na podstawie biznes planu/projekcji finansowej, w szczególności ekspozycji kredytowych udzielonych na podstawie art. 70 ust. 2 i 4 Prawa bankowego, odchylenie aktualnego wyniku finansowego (zysku/straty) według stanu na dzień przeglądu w odniesieniu do przyjętego w biznes planie/ projekcji finansowej, wyniku finansowego analogicznego okresu, wynosi powyżej 30%;

kategoria *wątpliwe* – ekspozycje kredytowe:

- w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy i nie dłużej niż 12 miesięcy
- klientów, których sytuacja ekonomiczno-finansowa ulega znacznemu pogorszeniu, a zwłaszcza gdy ponoszone straty w sposób istotny tj. powyżej 50%, naruszają ich kapitały (aktywa netto)

kategoria *stracone* – następujące ekspozycje kredytowe:

- ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 12 miesięcy
- ekspozycje kredytowe klientów, w stosunku do których ogłoszono upadłość lub w stosunku do których nastąpiło otwarcie likwidacji, z wyjątkiem gdy następuje ona na podstawie przepisów ustawy o prywatyzacji i komercjalizacji
- ekspozycje kredytowe klientów, przeciwko którym Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego
- ekspozycje kredytowe kwestionowane przez klientów na drodze postępowania sądowego,
- ekspozycje kredytowe klientów, których miejsce pobytu lub prowadzenia działalności jest nieznanie i których majątek nie został ujawniony
- ekspozycje kredytowe klientów, których sytuacja ekonomiczno-finansowa pogorszyła się w sposób nieodwracalny, uniemożliwiający spłatę długu.

Rezerwy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

1. kategorii normalne - w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych;
2. kategorii zagrożone - w tym do kategorii poniżej standardu, wątpliwe i stracone.
3. Kategorii pod obserwacją.

Rezerwa na ryzyko ogólne tworzona jest zgodnie z art. 130 Ustawy Prawo bankowe. Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów, na pokrycie niezidentyfikowanego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności bankowej.

Wysokość tworzonych rezerw celowych związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych prawnych zabezpieczeń ich spłaty. Bank tworzy rezerwy celowe w wysokości co najmniej:

- 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii *normalne*
- 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii *pod obserwacją*
- 20% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii *poniżej standardu*
- 50% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii *wątpliwe*
- 100% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii *stracone*.

Rezerwy celowe są tworzone, aktualizowane co do wysokości oraz rozwiązywane:

- z uwzględnieniem kryterium terminowości – najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca
- z uwzględnieniem kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej – najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu ekspozycji kredytowych i w przypadku korzystania z prawa do pomniejszeń podstawy tworzenia rezerw - przeglądu zabezpieczeń,
- w przypadku korzystania z prawa do pomniejszeń podstawy tworzenia rezerw – z uwzględnieniem kryterium limitu pomniejszeń – najpóźniej w ostatnim dniu każdego miesiąca.

W przypadku spłaty ekspozycji kredytowej Bank dokonuje aktualizacji poziomu rezerwy celowej utworzonej na tę ekspozycję najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca, w którym nastąpiła spłata.

Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej i średnia kwota ekspozycji w podziale na klasy.

Przez kwotę ekspozycji należy rozumieć wartość określoną zgodnie z zasadami raportowania w ramach sprawozdawczości adekwatności kapitałowej COREP.

Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej na dzień 31.12.2017r. wyniosła 477 560 tys. zł, natomiast średnia łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej za 2017 r. wyniosła 468 479 tys. zł.

Klasa ekspozycji	Kwota ekspozycji na 31.12.2017	Średnia kwota ekspozycji w 2017 roku
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	102 764	86 773
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	44 375	39 736
Ekspozycje wobec instytucji	98 005	117 093
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	21 426	19 219
Ekspozycje detaliczne	123 834	116 952
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	64 788	65 914
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 560	2 036
Ekspozycje kapitałowe	4 816	4 627
Inne pozycje	15 992	16 129
Razem	477 560	468 479

Całkowita kwota ekspozycji bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka według klas ekspozycji z uwzględnieniem kwot ekspozycji wobec MŚP przed i po zastosowaniu współczynnika korygującego MŚP.

Klasa ekspozycji	Kwota ekspozycji na 31.12.2017	W tym ekspozycje wobec MŚP	Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem przed zastosowaniem współczynnika wsparcia MŚP	Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia MŚP	Kwota wymogu kapitałowego
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	102 764		4 493	4 493	359
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	44 375		8 759	8 759	701
Ekspozycje wobec instytucji	98 005		0	0	0
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	21 426	21 426	18 695	18 695	1 496
Ekspozycje detaliczne	123 834	96 798	84 952	69 205	5 536
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	64 788	42 757	61 872	52 323	4 186
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 560		2 039	2 039	163
Ekspozycje kapitałowe	4 816		4 816	4 816	385
Inne pozycje	15 992		5 974	5 974	478
Razem	477 560	160 981	191 599	166 303	13 304

Struktura ekspozycji w podziale według typu kontrahenta, w rozbiciu na klasy ekspozycji według stanu na 31.12.2017 r.

Klasa ekspozycji	Kwota ekspozycji na 31.12.2017	Udział ekspozycji kredytowych
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	102 764	21,52%
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	44 375	9,29%
Ekspozycje wobec instytucji	98 005	20,52%
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	21 426	4,49%
Ekspozycje detaliczne	123 834	25,93%
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	64 788	13,57%
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 560	0,33%
Ekspozycje kapitałowe	4 816	1,01%
Inne pozycje	15 992	3,35%
Razem	477 560	100,00%

Struktura aktywów według okresu zapadalności (w wartości nominalnej) w podziale na kategorie według stanu na 31.12.2017 r.

Typ Aktywa	Saldo	Do 1 roku włącznie	Od 1 do 3 lat	Od 3 lat do 5	Powyżej 5 lat	Różne
Kasa	9 968	9 968				
Nal. od pod. finansowych	200 438	185 554			14 884	
Nal. od pod. niefinansowych	181 106	61 892	31 662	21 814	64 329	1 409
Nal. od jedn. samorządowych	43 245	5 751	10 926	9 278	17 291	0
Aktywa trwałe netto	5 980					5 980
Inne aktywa bilansowe	6 215	4 497			1 718	
Razem	446 952	217 376	22 381	57 762	63 646	12 605

Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości (w wartości nominalnej) w rozbiciu na typy kontrahentów według stanu na 31.12.2017 r.

Rodzaj ekspozycji	Razem ekspozycje "zagrożone"	Korekty wartości i rezerwy celowe	Ekspozycja po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw celowych
Osoby fizyczne	442	414	27
Rolnictwo	446	404	42
Podmioty gospodarcze	2 173	2 091	83
Budżet	0	0	0
RAZEM	3 061	2 909	152

Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności z grupy zagrożone w okresie od 31.12.2016 r. do 31.12.2017 r.

Wyszczególnienie	Dane na dzień		Zmiana	Dynamika
	31.12.2016	31.12.2017		
Rezerwy celowe na należności zagrożone, w tym:	2 450	2 894	444	118,11%
Poniżej standardu	23	20	-3	86,50%
Wątpliwe	259	80	-179	31,00%
Stracone	2 168	2 794	626	128,87%

Rezerwy w 2017 r. zaliczane bezpośrednio do rachunku zysków i strat

Bilans otwarcia	2 632
Spisane w ciężar odpisów	0
Utworzone odpisy	1 287
Rozwiązane odpisy	1 102
Inne korekty	1 641
Bilans zamknięcia	4 458

W 2017 roku BSZK w Kraśniku korzystał ze wskazanego w Rozporządzeniu Ministra Finansów prawa do pomniejszeń podstawy tworzenia rezerw o zabezpieczenia hipoteczne.

VII. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ – art. 443 Rozporządzenia CRR

Dla celów niniejszych ujawnień aktywa uznaje się za obciążone, jeżeli są one przedmiotem zastawu lub jakiejkolwiek umowy mającej na celu ochronę, zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej danej transakcji, z której zakresu nie mogą zostać swobodnie wycofane. Na dzień 31.12.2017 roku wszystkie aktywa Banku były wolne od obciążeń.

Ujawnienie informacji o aktywach obciążonych i aktywach wolnych od obciążeń zgodnie z EBA/GL/2014/03 z dnia 27 czerwca 2014 roku, stanowią załącznik nr 2 do niniejszych ujawnień.

VIII. EKSPozyCJE NA RYZYKO RYNKOWE – art. 445 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy. W Banku nie występuje portfel handlowy.

IX. EKSPozyCJE NA RYZYKO OPERACYJNE – art. 446 Rozporządzenia CRR (w PLN)

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są przez Bank metodą wskaźnika bazowego (art. 315-316 Rozporządzenia CRR). Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego obliczony tą metodą na dzień 31.12.2017 roku wynosi 2.324.461,75 zł.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym identyfikuje się zdarzenia ryzyka operacyjnego i dokonuje się ewidencjonowania i analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym. W przypadku konieczności podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące zmianę procesów wewnętrznych Banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizowane są odpowiednie szkolenia dla pracowników.

Na przestrzeni 12 miesięcy w całej strukturze organizacyjnej Banku zarejestrowano w sumie 408 zdarzeń operacyjnych potencjalnych i rzeczywistych, w tym zdarzeń ryzyka zgodności.

Suma strat potencjalnych, czyli możliwych do poniesienia w wyniku zaistniałych incydentów i zdarzeń operacyjnych w analizowanym okresie zaliczonych do linii biznesowej „Płatności i rozliczenia” oszacowana została w wysokości 275.980,67 zł (399 zdarzeń operacyjnych). Zarejestrowane zdarzenia operacyjne zakwalifikowane zostały do niżej wymienionych rodzajów zdarzeń:

- 1) Oszustwa zewnętrzne – 1 zdarzenie.
- 2) Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy - 83 zdarzenia.
- 3) Klienci, produkty i praktyki operacyjne - 26 zdarzeń.
- 4) Szkody związane z aktywami rzeczowymi – 1 zdarzenie.
- 5) Zakłócenia działalności banku i awarie systemów – 113 zdarzeń.
- 6) Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi – 175 zdarzenia.

W linii biznesowej „Bankowość detaliczna” zanotowano 2 zdarzenia ryzyka operacyjnego na łączną potencjalną kwotę 365,80 zł.

Na przestrzeni analizowanych 12 miesięcy wystąpiło 7 zdarzeń przypisanych do linii biznesowej „Płatności i rozliczenia” zakończonych stratą rzeczywistą w kwocie 1.333,50 zł.

Oszacowana suma strat potencjalnych i rzeczywistych w łącznej wysokości 277.679,97 zł, w tym dla ryzyka braku zgodności 142.073 zł w analizowanym okresie 12 miesięcy pozostaje na poziomie relatywnie niskim w stosunku do wyliczonego metodą stosowaną przez Bank (tzw. wskaźnikiem BIA – 15% średniego dochodu na działalności bankowej z ostatnich trzech lat) wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne w wysokości 2.324. 461,75 zł (11,95 % wykorzystania).

Limit wewnętrzny określony w Strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym wynosi dla zdarzeń rzeczywistych 10% limitu ogólnego tj. 232.446,18 zł oraz 20% dla zdarzeń potencjalnych – 464 892,35 zł. Suma zdarzeń potencjalnych wyniosła 276.346,47 zł, co stanowi 59,44% wykorzystania limitu, a zdarzeń rzeczywistych 1.333,50 zł, co stanowi 0,57% wyznaczonego limitu.

Jak wynika z Map ryzyka operacyjnego Banku sporządzonych na dzień 31.12.2017 roku, które obrazują profil ryzyka Banku ryzyko jest na poziomie niskim, akceptowalnym przez Bank.

Ze szczegółowego zestawienia limitów wartości KRI (Kluczowych Wskaźników Ryzyka) wynika, że wszystkie analizowane wskaźniki znajdowały się na poziomie normalnym.

Przeprowadzone testy w zakresie ryzyka operacyjnego nie wykazywały potrzeby wyznaczenia dodatkowego wymogu kapitałowego, gdyż kapitał alokowany na ryzyko operacyjne w pełni zabezpiecza występujące w Banku ryzyko.

Zgodnie z Polityką zarządzania kapitałem w BSZK w Kraśniku alokacja funduszy własnych na ryzyko operacyjne nie może przekroczyć 10% funduszy własnych czyli kwoty 3.637.646,16 zł. Na dzień 31.12.2017 roku wykorzystanie powyższego limitu stanowi 63,90%.

X. PAPIERY KAPITAŁOWE NIEUWZGLĘDNIONE W PORTFELU HANDLOWYM – art. 447 Rozporządzenia CRR

Na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank posiadał 1 657 415 akcji Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. zakupionych w ramach umowy zrzeczenia o wartości bilansowej 4 456,38 tys. zł, które były zakwalifikowane do finansowych aktywów trwałych oraz 1 268,00 tys. zł obligacji podporządkowanych Banku BPS S.A. Aktywa te nie są notowane na giełdzie.

Bank posiadał również 1 udział w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeczenia BPS.

Aktywa finansowe	Wartość bilansowa na dzień 31.12.2017r.	% kapitału jednostki	Liczba głosów na WZ
Bank Polskiej Spółdzielczości	4 456,38	0,547%	1 657 415
akcje seria H	1 332,73		
akcje seria I	31,00		
akcje seria J	309,06		
akcje seria K	240,00		
akcje seria L	200,00		
akcje seria M	200,00		
akcje seria O	225,59		
akcje seria T	250,00		
akcje seria W	150,00		
akcje seria AA	250,00		
obligacje podporządkowane BPS0222	558,64		
obligacje podporządkowane BPS0925	202,66		
obligacje podporządkowane BPS0326	506,70		
Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeczenia BPS	5,00	0,26%	1
Udział	5,00		

XI. EKSPOZYCJE NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCIOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM – art. 448 Rozporządzenia CRR

Ryzyko stopy procentowej definiowane jest jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian stóp rynkowych na aktualny i prognozowany wynik finansowy oraz sytuację finansową Banku. Profil ryzyka stopy procentowej określa możliwe do zaakceptowania przez Bank narażenie na ryzyko stopy procentowej, w zakresie niżej wymienionych czterech jego rodzajów:

a) ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania – odnoszącego się przede wszystkim do portfela bankowego i wyrażającego się w zagrożeniu przychodów Banku, przede wszystkim odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek,

b) ryzyka bazowego – będącego konsekwencją niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp bazowych (rynkowych i podstawowych NBP) w oparciu, o które wyznaczone jest oprocentowanie produktów/instrumentów generujących przychody/koszty odsetkowe, w przypadku gdy ich przeszacowanie następuje w tych samych okresach,

c) ryzyka opcji klienta – wynikającego z wpisanych w produkty bankowe praw klienta, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych. Instrumenty zawierające opcje klienta są na ogół najbardziej typowe dla działalności usytuowanej w portfelu bankowym; w odniesieniu do kredytów i pożyczek opcje dają kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem części lub całości kredytu, a w przypadku depozytów pozwalają deponentom wycofać środki w dowolnym, innym niż w umowie momencie. Opcje klienta są na ogół realizowane, gdy stanowi to korzyść dla ich posiadacza, a nie jest korzystne dla Banku,

d) ryzyka krzywej dochodowości – polegającego na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi danego rynku lub indeksu odnoszącymi się do różnych terminów przeszacowania (w szczególności powyżej 1 roku), które może przyczynić się do nasilenia efektu niedopasowania terminów przeszacowania.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej prowadzone jest w ramach obowiązującej Strategii zarządzania ryzykiem stopy procentowej oraz Polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej, określających dopuszczalny poziom narażenia na to ryzyko. Bank posiada ponadto, przyjętą Uchwałą Zarządu Banku Instrukcję pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli ryzyka stopy procentowej w BSZK w Kraśniku, która określa metody pomiaru ryzyka stopy procentowej oraz zasady postępowania w przypadku stwierdzenia przekroczenia limitów, obejmujące m.in. zasady informowania organów Banku o niedotrzymaniu wartości granicznych oraz wskazujące komórki odpowiedzialne za podjęcie działań ograniczających narażenie na ryzyko do akceptowalnych poziomów.

Polityka Banku w zakresie stopy procentowej polega na optymalizacji stosowanych stawek oprocentowania depozytów oraz kredytów, zapewniających jednocześnie konkurencyjność na rynku, osiągnięcie zaplanowanego wyniku finansowego oraz odpowiedniego poziomu płynności dla poszczególnych przedziałów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów.

Poziom ryzyka stopy procentowej w działalności Banku ograniczony jest poprzez system limitów wewnętrznych. System ten obejmuje następujące limity:

- Limit globalny luki
- Limity długoterminowe w przedziałach przeszacowania powyżej 12 miesięcy
- Wynik odsetkowy
- Marżę odsetkową
- Limit na minimalną rozpiętość pomiędzy marżą odsetkową a marżą graniczną
- Limit procentowej zmiany dochodu odsetkowego na skutek niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych w okresie 12 miesięcy

- Limity ograniczające ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania, ryzyko bazowe, krzywej dochodowości oraz ryzyko opcji klienta.

Za najistotniejsze w działalności Banku należy uznać ryzyko z tytułu przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę oprocentowania oraz ryzyko bazowe z tytułu posiadania znacznego portfela kredytowego, indeksowanego do stopy redyskonta weksli i stawek rynku międzybankowego. Natomiast badany przez Bank niekorzystny wpływ zmiany kształtu krzywej dochodowości na wynik odsetkowy pokazuje, że Bank narażony jest na to ryzyko w nieznacznym stopniu.

Pomiar ryzyka przeszacowania oraz bazowego polega na porównaniu metodą luki stopy procentowej, wielkości aktywów Banku przeszacowywanych w danym przedziale czasowym z wartością pasywów przeszacowywanych w tym samym przedziale czasowym, w podziale na poszczególne stopy referencyjne oraz wyliczeniu zmian wyniku odsetkowego w przyjętych okresach, na podstawie założonych zmian stóp procentowych.

W celu monitorowania ekspozycji na ryzyko opcji klienta wprowadzony jest limit zrywalności depozytów terminowych na poziomie 4% depozytów terminowych ogółem podmiotów niefinansowych na koniec danego miesiąca. Na koniec 2017 roku udział zerwanych depozytów w stosunku do depozytów terminowych podmiotów niefinansowych wyniósł 0,95 %, co wskazuje na wykorzystanie ustalonego limitu w 23,75 % - ryzyko na poziomie niskim.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez system limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów Banku. Wszystkie limity związane z ryzykiem stopy procentowej monitorowane są przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz. Każdorazowe przekroczenie limitu skutkuje opracowaniem informacji w tym zakresie dla Zarządu Banku. W 2017 roku limity dla ryzyka stopy procentowej, zdefiniowane w strategii, polityce i instrukcji zarządzania ryzykiem były przestrzegane.

Poziom ekspozycji na ryzyko stopy procentowej określają zasady szacowania kapitału wewnętrznego, a dopuszczalny jego poziom określa Polityka zarządzania kapitałem.

Bank przeprowadza testy warunków skrajnych, mające na celu określenie wielkości potencjalnej zmiany wyniku odsetkowego przy zmianie stóp o:

- 100 punktów bazowych w przypadku analizy luki terminów przeszacowania,
- 35 punktów bazowych w przypadku analizy luki ryzyka bazowego,
- 12 punktów bazowych w przypadku analizy luki ryzyka krzywej dochodowości.

Wyniki testów z wyliczeniem stopnia obciążenia kapitału na 31.12.2017r. przedstawia poniższa tabela.

	Dopuszczalny poziom ekspozycji na ryzyko	wartość bazowa	dopuszczalna wartość narażenia na ryzyko	wartość ryzyka	wykorzystanie limitu
ryzyko przeszacowania (+1%)	8,00%	36 376 461,57	2 910 116,93	876 591,12	30,12
ryzyko przeszacowania (-1%)	8,00%	36 376 461,57	2 910 116,93	-1 670 514,03	57,40
ryzyko bazowe (+0,35%)	4,00%	36 376 461,57	1 455 058,46	691 029,47	47,49
ryzyko bazowe (-0,35%)	4,00%	36 376 461,57	1 455 058,46	660 819,76	45,42
ryzyko krzywej dochodowości (+0,12)	2,00%	36 376 461,57	727 529,23	-405 080,77	55,68
ryzyko krzywej dochodowości (-0,12)	2,00%	36 376 461,57	727 529,23	-405 074,82	55,68
ryzyko opcji klienta	4,00%	172 414 879,29	6 896 595,17	1 641 479,76	23,75

Wyniki testów warunków skrajnych wskazują na fakt, że potencjalne straty z tytułu ryzyka stopy procentowej mają pokrycie w funduszach własnych alokowanych na to ryzyko.

Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie Informacji przekazywane są miesięcznie Zarządowi Banku oraz kwartalnie Radzie Nadzorczej Banku.

XII. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ - w art. 450 Rozporządzenia CRR

Celem zasad Polityki jest wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem,, tak by nie zachęcać do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zaakceptowaną przez Radę Nadzorczą skłonność do ryzyka Banku, a także wspieranie realizacji strategii działalności Banku oraz ograniczenie konfliktu interesów.

Zarząd oraz Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczym Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku przyjęły zgodnie z przepisami odpowiednie regulacje wewnętrzne dotyczące realizacji polityki wynagrodzeń w postaci:

- 1) Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku, stanowiącą Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 81/2017 Zarządu Banku Spółdzielczego Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku z dnia 29 czerwca 2017 r., zatwierdzonej Uchwałą Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku, ". Przepis zawiera uregulowania Rozporządzenia MFiR z dnia 6 marca 2017r.
- 2) Regulaminu wynagradzania pracowników Banku Spółdzielczego Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku, wprowadzonego Uchwałą Nr 1/2010 Zarządu BSZK w Kraśniku z dnia 11 stycznia 2010r., z późn. zm.

Zakres osób objętych w Banku Polityką zawarty jest w § 5 Polityki, osoby te są ustalone w sposób zgodny z § 24 Rozporządzenia MFiR z dnia 6 marca 2017r.

Bank realizuje politykę wynagradzania stosownie do przepisów Rozporządzenia MFiR z dnia 06.03.2017r., uwzględniając stanowisko Komisji Nadzoru Finansowego w postaci pisma z dnia 06.07.2017r. DBS/DBS_W5/7111/5/165/2017 stosując zasadę, iż banki mogą wyłączyć stosowanie określonych przepisów polityki wynagrodzeń, w tym także przepisów dotyczących odroczenia wypłaty zmiennego składnika wynagrodzeń po spełnieniu określonych kryteriów. Powyższe stanowisko wykorzystano także w przypadku wykazu stanowisk kierowniczych - wskazano wyłącznie Członków Zarządu Banku.

Za osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Banku, które mają istotny wpływ na profil ryzyka zaliczono:

- 1) Prezesa Zarządu,
- 2) Wiceprezesa Zarządu do spraw handlowych,
- 3) Wiceprezesa Zarządu do spraw finansowo – księgowych.

Przyjęta Polityka obejmuje ustalone i rozgraniczone w sposób zgodny z Rozporządzeniem MFiR z dnia 6 marca 2017 § 25 ust. 1, § 27, a także Pakietem CRDIV/CRR podział na stałe i zmienne składniki wynagrodzeń.

Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska kierownicze składa się z wynagrodzenia stałego – wynagrodzenie zasadnicze i dodatek funkcyjny oraz wynagrodzenia zmiennego – premii. Wynagrodzenia stałe wypłacane są w okresach miesięcznych, a wynagrodzenia zmienne są przyznawane i wypłacane w okresach kwartalnych.

W szczególności Polityka uwzględnia to, że Bank Spółdzielczy Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku (§ 29 ust. 2 Rozporządzenia MFiR z dnia 6 marca 2017r):

- 1) jest spółdzielnią
- 2) prowadzi działalność na ograniczonym terenie określonym w Statucie Banku
- 3) jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS
- 4) działa w ramach określonego limitami apetytu na ryzyko

- 5) posiada prostą strukturę organizacyjną
- 6) funkcjonuje w oparciu o zasadę, iż członkowie organu zarządzającego ponoszą ostateczną odpowiedzialność za instytucję, jej strategię i działalność
- 7) w przyjętych zasadach wynagradzania zachowuje praktykę polegającą na tym, iż zmienne składniki wynagrodzeń stanowią niewielką część w relacji do stałych składników wynagrodzeń.

Stale składniki wynagrodzenia, zależne od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją oraz wynikające z Kodeksu Pracy, rozumiane jako:

- 1) wynagrodzenie zasadnicze
- 2) dodatek funkcyjny
- 3) dodatek kasjerski
- 4) zwrot kosztów poniesionych w czasie delegacji służbowych
- 5) nagrody jubileuszowe
- 6) odprawa w związku ze zwolnieniami grupowymi, przejściem na emeryturę lub rentę lub śmiercią pracownika.

Zmienne składniki wynagrodzenia zależne od zrównoważonych i dostosowanych do ryzyka wyników, rozumiane jako premia uznaniowa.

Przyjęta Polityka obejmuje zasady zgodne z z Rozporządzeniem MFiR z dnia 6 marca 2017r. § 25 ust. 2, § 26, §27.

W Banku zmienne składniki wynagrodzeń były wypłacane po spełnieniu kryteriów wskazanych w Polityce wynagradzania i po dokonaniu oceny przez Radę Nadzorczą efektów pracy członków Zarządu Banku, a także po spełnieniu wszystkich warunków nakładanych przez Politykę. Ocena przez Radę Nadzorczą dokonywana jest w okresach kwartalnych.

W Banku Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem polityki wynagrodzeń, ocenia ich adekwatność i skuteczność.

Komórka zgodności w cyklach rocznych dokonuje przeglądu wdrożenia polityki zmiennych składników wynagrodzeń, a raport z tego przeglądu przedstawia Radzie Nadzorczej, która opiniuje i monitoruje wynagrodzenie zmienne osób zajmujących stanowiska kierownicze, biorąc pod uwagę zarządzanie ryzykiem oraz zachowanie zgodności działania Banku z regulacjami wewnętrznymi oraz przepisami prawa. w szczególności:

- 1) Stanowisko Komisji Nadzoru Finansowego w postaci pisma z dnia 06.07.2017r. DBS/DBS_W5/7111/5/165/2017, pisma UNKF DOR/WR2/0735/10/2/MO/11 z dnia 23.12.2011r. o możliwości nie odraczania zmiennych składników wynagrodzeń.
- 2) Dokument EBA Projekt Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniające przepisy pakietu CRDIV/CRR.

Dokonane w trakcie przeglądu ustalenia wskazały, że wdrożona w Banku Polityka wynagradzania jest przestrzegana.

Wartość wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze wyniosła w 2017 roku 465,66 tys. zł, w tym wynagrodzenia zmienne (premie) stanowiły kwotę 75,48 tys. zł tj. 16,23 % ogólnej wartości wynagrodzenia.

Realizując zapisy: postanowienia Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. informacja o realizacji polityki zmiennych składników wynagrodzeń została włączona do „Ujawnionych informacji dotyczących adekwatności kapitałowej oraz innych informacji podlegających ogłaszaniu zgodnie z częścią ósmą Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

(UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych na dzień 31.12.2015r.” Zgodnie z nowelizacją Pakietu CRDIV/Rozporządzenia 575 UE stosowanie odstępstw w zakresie zmiennych składników podlega ujawnieniu.

Bank Spółdzielczy Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku nie jest bankiem istotnym w myśl art. 3 pkt 35 ustawy Prawo bankowe, w związku z czym nie powołano Komitetu ds. wynagrodzeń.

XIII. DŹWIGNIA FINANSOWA – art. 451 Rozporządzenia CRR

Dźwignia finansowa oznacza względną w stosunku do funduszy własnych wielkość posiadanych przez instytucję aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji instytucji.

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej oznacza ryzyko wynikające z podatności instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów.

Zarządzanie ryzykiem nadmiernej dźwigni zostało uregulowane w:

- Instrukcji wyznaczania w Banku Spółdzielczym Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku współczynników kapitałowych oraz wskaźnika dźwigni
- Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP).

Wskaźnik dźwigni oblicza się jako iloraz kapitału Tier I Banku i miary ekspozycji całkowitej Banku i wyraża się jako wartość procentową, gdzie miara ekspozycji całkowitej oznacza sumę wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier I. Przy obliczeniu wskaźnika dźwigni Bank nie stosuje odstępstw określonych w art. 499 ust. 2 i 3 Rozporządzenia CRR. Wskaźnik dźwigni wyznacza się w cyklach miesięcznych. Minimalny limit wewnętrzny dla wskaźnika dźwigni na koniec każdego miesiąca ustalono na poziomie 5 %. Na koniec 31.12.2017 roku wskaźnik ten wyniósł 7,89 %.

Poziom wskaźnika dźwigni podlega aktualizacji raz w roku podczas przeglądu zarządczego.

Podział miary ekspozycji całkowitej stosowanej w Banku do obliczania wskaźnika dźwigni (w tys. zł)

Ekspozycja	446 954,01
Inne pozycje pozabilansowe	13 812,16
Aktywa wazone	30 605,78
Kapitał Tier 1 - w pełni wprowadzona definicja	35 434,83
Kapitał Tier 1 - definicja przejściowa	36 376,46
Wskaźnik dźwigni - przy zastosowaniu w pełni wprowadzonej definicji kapitału Tier 1 za grudzień 2017 r.	7,69%
Wskaźnik dźwigni - przy zastosowaniu definicji przejściowej kapitału Tier 1 za miesiąc grudzień 2017 r.	7,89%

XIV. TECHNIKI REDUKCJI RYZYKA KREDYTOWEGO – art. 453 Rozporządzenia CRR

Bank nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi obejmują:

1. Ogólne zasady dotyczące zabezpieczeń określone zostały w obowiązującej w Banku Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym.

2. Szczegółowe warunki dotyczące zasad ustalania form zabezpieczeń, ustalania ich wartości, pełnego katalogu prawnych form zabezpieczeń, wymogów dokumentacyjnych i zasad postępowania pracowników określa „Instrukcja prawnych form zabezpieczenia wierzytelności.”

Wartość zabezpieczeń jest w całym okresie kredytowania monitorowana. Zasady, według jakich prowadzony jest w Banku monitoring, określa obowiązująca w Banku Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń. Dodatkowo Bank opracował odrębne regulacje wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie tj. Politykę zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Dokonując oceny wartości rynkowych nieruchomości pracownicy Banku korzystają z bazy danych nieruchomości, zawartej w Systemie Spółdzielczej Bazy Nieruchomościami zgodnie z obowiązującą w Banku Instrukcją użytkowania systemu raportowania danych o nieruchomościach SBN. Bank opracował także Zasady współpracy z rzeczoznawcami majątkowymi na podstawie których konstruowana jest lista akceptowanych przez Bank rzeczoznawców. Na podstawie ww. regulacji, w Banku obowiązują następujące zasady dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi:

Proponowane przez kredytobiorcę zabezpieczenie nie jest substytutem zdolności kredytowej. Jeżeli wiarygodność klienta stoi pod znakiem zapytania, nawet propozycja złożenia płynnego zabezpieczenia nie jest decydująca dla pozytywnej decyzji kredytowej. Ryzyko kredytowe ograniczane jest poprzez stosowanie zabezpieczenia wierzytelności, którego celem jest zapewnienie zwrotu należności Banku, w szczególności z tytułu udzielonego kredytu wraz z odsetkami, prowizjami i innymi kosztami lub wykonania przez dłużnika innego zobowiązania pieniężnego wobec Banku, w sytuacji gdyby dłużnik nie wywiązał się w terminie z warunków umowy.

Warunkiem pozytywnej decyzji kredytowej jest dobra kondycja ekonomiczno-finansowa klienta oraz perspektywy rozwoju, zapewniające jego zdolność do spłaty zaciągniętego zobowiązania. Podstawowym źródłem spłaty są dochody dłużnika, dlatego nawet fakt przyjęcia zabezpieczenia o jak najwyższej jakości nie wyłącza konieczności sporządzania szczegółowej analizy wniosku kredytowego, zgodnie z wewnętrznymi regulacjami.

Bank w zależności od produktu kredytowego stosuje różne formy zabezpieczenia określone w pkt. II.1. niniejszych Ujawnień. Do najbardziej typowych przyjętych przez Bank zabezpieczeń należą:

- hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej
- hipoteka na nieruchomości mieszkalnej
- poręczenie według prawa cywilnego i wekslowego oraz przystąpienie do długu
- przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku/przeniesienie własności
- przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości/przeniesienie własności przewłaszczenie rzeczy ruchomych
- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym
- przelew wierzytelności na zabezpieczenie
- cesja praw z indywidualnych umów ubezpieczenia.

Bank podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym, dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości, przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia Bank ocenia według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw celowych oraz możliwości zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego. Przyjmuje się wyłącznie zabezpieczenia, których termin rozliczenia względem zabezpieczanej ekspozycji jest taki sam lub dłuższy, niż termin tej ekspozycji.

Bank ustala formę zabezpieczenia w porozumieniu z wnioskodawcą, biorąc pod uwagę:

1. Typowe oraz indywidualne ryzyko związane z zawarciem umowy z wnioskodawcą, w tym:

- ryzyko branży
- sytuację finansową i gospodarczą wnioskodawcy
- status prawny wnioskodawcy
- przebieg dotychczasowej współpracy z Bankiem lub opinie banków, z którymi wnioskodawca dotychczas współpracował
- rodzaj i wysokość wierzytelności oraz okres kredytowania
- cechy danego zabezpieczenia wynikające z regulujących je przepisów ogólnych i wewnętrznych Banku (w tym sposób ustanowienia zabezpieczenia, przesłanki i zakres odpowiedzialności wynikającej z zabezpieczenia, sposób realizacji uprawnień Banku), w szczególności:

realną możliwość zaspokojenia roszczeń Banku z ustanowionego zabezpieczenia w możliwie najkrótszym czasie z przyjętego zabezpieczenia

płynność zabezpieczenia

istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia, w przypadku zabezpieczeń rzeczowych oraz sytuację finansową i gospodarczą osoby trzeciej zobowiązującej się do zaspokojenia roszczeń Banku za wnioskodawcę oraz jej powiązania personalne i kapitałowe z innymi podmiotami, w przypadku zabezpieczeń osobistych

możliwość pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych na należności Banku, na zasadach określonych w przepisach w sprawie tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz w aktualnych przepisach wewnętrznych Banku w tym zakresie

możliwość uwzględnienia w rachunku wymogów kapitałowych efektu redukcji ryzyka kredytowego w wyniku przyjętych zabezpieczeń, spełniających kryteria określone w obowiązujących w Banku regulacjach.

2. Przewidywany koszt ustanowienia zabezpieczenia, który obejmuje:

- należności podatkowe w tym podatek od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowe
- opłaty notarialne
- opłaty sądowe
- opłaty o charakterze cywilnoprawnym.

3. Przewidywany nakład pracy Banku związany z monitorowaniem stanu zabezpieczeń oraz koszt dochodzenia roszczeń z przedmiotu zabezpieczenia, z zastrzeżeniem ponoszenia kosztów koniecznych.

4. Zasady stosowania odpowiednich form zabezpieczeń określone w odrębnych uregulowaniach wewnętrznych Banku.

Udzielając kredytu inwestycyjnego lub zabezpieczonego hipotecznie Bank wymaga ustanowienia prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej na przedmiocie kredytowania. W przypadku gdy wartość prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej nie zabezpiecza w pełni ryzyka związanego z tą ekspozycją, Bank żąda zabezpieczenia uzupełniającego na majątku kredytobiorcy niestanowiącym przedmiotu kredytowania.

Bank ustanawia zabezpieczenie na majątku osób trzecich wyłącznie w sytuacjach wyjątkowych, gdy majątek kredytobiorcy jest już obciążony na rzecz innych wierzycieli lub jego wartość jest

nieadekwatna do ryzyka kredytowego związanego z ekspozycją albo majątek osób trzecich charakteryzuje się lepszą jakością i płynnością.

Szczególne warunki powinny spełniać prawne zabezpieczenia spłat ekspozycji kredytowych w formie hipoteki na nieruchomości, zarówno mieszkalnej jak i komercyjnej, z uwagi na czynniki makroekonomiczne, mające znaczący wpływ na zmianę wartości nieruchomości.

Zabezpieczenie wierzytelności Banku w formie hipoteki na nieruchomości powinno spełniać następujące warunki:

- nieruchomość wyceniona została przez niezależnego rzeczoznawcę według wartości rynkowej, a wartość rynkowa jest jasno i przejrzysto udokumentowana
- aktualizacja wyceny nieruchomości jest dokonywana przez niezależnego rzeczoznawcę, jeżeli istnieją przesłanki wskazujące, że wartość nieruchomości mogła istotnie obniżyć się w stosunku do ogółu cen rynkowych na rynku nieruchomości
- nieruchomość jest odpowiednio ubezpieczona od szkód
- wartość nieruchomości powinna być monitorowana regularnie, nie rzadziej niż raz w roku w odniesieniu do nieruchomości komercyjnych i nie rzadziej niż co trzy lata w odniesieniu do nieruchomości mieszkalnych, a w przypadku istotnych zmian warunków rynkowych, monitorowanie wartości nieruchomości powinno odbywać się z większą częstotliwością
- w posiadaniu Banku znajdują się dokumenty potwierdzające, że zabezpieczenie na nieruchomości zostało prawomocnie ustanowione.

Ponadto w przypadku ustanowienia prawnego zabezpieczenia spłat ekspozycji kredytowych na nieruchomości:

- obowiązuje zasada, zgodnie z którą w przypadku kredytów przekraczających równowartość 3.000.000 euro obliczoną według średniego kursu euro ogłaszanego przez NBP obowiązującego w dniu sprawozdawczym lub 5% funduszy własnych Banku, wycena nieruchomości podlegać będzie aktualizacji przeprowadzanej przez niezależnego rzeczoznawcę przynajmniej raz na trzy lata
- zaleca się, aby szczególnej uwadze poddane były te ekspozycje kredytowe, dla których prawne zabezpieczenie ich spłaty ustanowione jest na nieruchomości niebędącej własnością dłużnika Banku z tytułu tej ekspozycji, ponieważ ryzyko kredytowe ekspozycji jest wyższe w przypadku, gdy nieruchomość stanowiąca zabezpieczenie ekspozycji jest własnością podmiotu niezobowiązanego z tytułu tej ekspozycji.

Ustanawiane zabezpieczenia muszą korespondować z poziomem ryzyka związanego z ekspozycją kredytową. Umowy dotyczące zabezpieczeń ekspozycji kredytowych są regularnie monitorowane pod kątem ekonomicznym i prawnym.

Przed udzieleniem kredytu Bank bada relację wartości prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej do kwoty tej ekspozycji oraz monitoruje poziom tej relacji w trakcie trwania umowy kredytowej.

W celu szybkiej reakcji na pogorszenie relacji wartości prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej do kwoty tej ekspozycji, Bank stosuje zapisy w umowach o kredyt, które zapewniają w całym okresie kredytowania:

- dostarczanie przez kredytobiorcę określonych przez Bank informacji;
- możliwość przeprowadzenia inspekcji i oceny stanu oraz lokalizacji przedmiotu prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej;

- dokonanie zmiany prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej lub modyfikacji warunków umowy o kredyt;
- nieobciążanie przedmiotu prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej bez powiadomienia Banku;
- ubezpieczenie przedmiotu prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej oraz kontrolę wykorzystania środków odszkodowania z tytułu ochrony ubezpieczeniowej;
- obowiązek okresowej aktualizacji wyceny wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowej.

W celu zmniejszenia ekspozycji Banku na ryzyko kredytowe, przy ustanawianiu prawnego zabezpieczenia spłaty ekspozycji kredytowych stosuje się zasadę dywersyfikacji, zarówno w zakresie zabezpieczeń rzeczowych, jak i osobistych.

O ile regulacje wewnętrzne nie stanowią inaczej zaleca się, aby ekspozycja kredytowa była w 100% zabezpieczona prawnymi zabezpieczeniami, pozwalającymi na pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych, z uwzględnieniem obowiązujących w Banku wskaźników korygujących wartość przyjętych prawnych zabezpieczeń spłat ekspozycji kredytowych.

Stosowanym przez Bank wskaźnikiem do oceny adekwatności zabezpieczenia hipotecznego, jest wskaźnik LtV, wyrażający stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie. Bank bada poziom LtV przed podjęciem decyzji o udzieleniu kredytu oraz monitoruje jego poziom w całym okresie kredytowania. Bank dokonuje wyliczenia wartości średniego wskaźnika LtV przynajmniej raz w roku.

Monitorowanie zmian wysokości wskaźnika LtV ma na celu umożliwienie szybkiego reagowania przez Bank na wzrost wartości wskaźnika LtV, a zwłaszcza przekroczenia maksymalnej wysokości określonej dla Banku tj.: dla całego portfela: 80 % - z zastrzeżeniem, iż przy zastosowaniu zabezpieczeń na nieruchomościach komercyjnych oraz dla indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie poziom LtV nie powinien przekraczać 75%.

W przypadku zmiany klasyfikacji należności do wyższej kategorii ryzyka należy dążyć do ustanowienia dodatkowych prawnych zabezpieczeń spłat tych ekspozycji, w szczególności umożliwiających całkowite pomniejszenie podstawy naliczania rezerw celowych.

Każdorazowo, przed przyjęciem zabezpieczeń rzeczowych, pracownicy Banku zobowiązani są do przeprowadzenia inspekcji u Klienta, mającej na celu dokonanie weryfikacji proponowanych zabezpieczeń i dokumentów, o ile uregulowania wewnętrzne nie stanowią inaczej.

W przypadku zabezpieczeń osobistych należy bezwzględnie wymagać od osoby fizycznej (również występującej w roli poręczyciela) oświadczenia o stanie majątkowym.

Bank może przyjąć poręczenie współmałżonka kredytobiorcy nieposiadającego zdolności kredytowej w celu ewentualnego uproszczenia w przyszłości trybu dochodzenia wierzytelności w drodze egzekucji.

W Banku przyjmuje się obowiązkowo pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym w Banku (gdy dłużnik posiada rachunek bankowy, o ile nie narusza to zawartych wcześniej przez dłużnika umów) oraz weksel własny in blanco z wystawienia kredytobiorcy.

Oceniając przedmiot prawnego zabezpieczenia spłat ekspozycji kredytowych uwzględnia się wartość zabezpieczenia możliwą do uzyskania podczas ewentualnego postępowania windykacyjnego, biorąc pod uwagę ograniczenia prawne, ekonomiczne oraz inne mogące wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się Banku.

Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.

Limity wewnętrzne koncentracji łącznych zaangażowań obciążonych ryzykiem kredytowym w pojedynczym instrumencie zabezpieczającym:

Nazwa zabezpieczenia	% funduszy własnych	Wykorzystanie limitu (kwota)
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	160	41 454
Hipoteka na nieruchomości pozostałej	330	86 810
Kaucja	1	0
Zastaw rejestrowy	1	9
Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	40	10 519
Blokada środków pieniężnych	1	36
Poręczenie według prawa cywilnego/wekslowego	140	27 036
Ubezpieczenie kredytu	3	12
Cesja wierzytelności	40	6 823
Weksel własny	230	64 888
Inne formy prawnych zabezpieczeń	70	19 733
Ekspozycje nie zabezpieczone	25	837

XV. WEWNĘTRZNE MODELE POMIARU RYZYKA RYNKOWEGO – art.455 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy. Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

XVI. OPIS SYSTEMU ZARZĄDZANIA, INFORMACJE OBJĘTE ART. 111 a Ust. 4 USTAWY PRAWO BANKOWE

System zarządzania ryzykiem

1. System zarządzania ryzykiem – to system funkcjonujący w ramach systemu zarządzania w Banku, który ma na celu uzyskanie w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym:
  - odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, wyrażanego przez nieprzekraczanie przyjętego apetytu na ryzyko
  - odpowiedniej rentowności działalności biznesowej.
2. W celu zapewnienia skutecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem Zarząd:
  - opracowuje i wdraża odpowiednie środowisko zarządzania ryzykiem, obejmujące strukturę organizacyjną, narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem
  - kształtuje i dba o odpowiednią kulturę organizacyjną zorientowaną na efektywne zarządzanie ryzykiem
  - opracowuje i wdraża formalnie przyjęty proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka.

Zasady i mechanizmy tworzące system zarządzania ryzykiem są opracowywane i uchwalane przez Zarząd i zatwierdzane przez Radę Nadzorczą Banku w formie strategii i polityk.
3. Podstawowym dokumentem określającym sposób zarządzania ryzykiem w Banku jest „Strategia zarządzania ryzykiem bankowym” przygotowana przez Zarząd i zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku, która określa:
  - zasady polityki Banku w zakresie ryzyka
  - organizację i strukturę zarządzania ryzykiem
  - profil ryzyka - aktualną i docelową strukturę ryzyka, apetyt/tolerancję na ryzyko
  - zasady kontroli wewnętrznej w zakresie zarządzania ryzykiem.

4. Strategia jest zgodna z celami strategicznymi i ogólnymi zamierzeniami Banku w zakresie zarządzania ryzykiem, zawartymi w „Strategii działania Banku na lata 2016-2019”.
5. Szczegółowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego określają odnoszące się do nich, obowiązujące w Banku, wewnętrzne akty prawne, w szczególności polityki i instrukcje.
6. Na proces zarządzania ryzykiem składają się następujące elementy:
  - **identyfikacja ryzyka** – polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządza się prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka
  - **pomiar ryzyka** – pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz dokonanie kwantyfikacji ryzyka za pomocą zdefiniowanych miar
  - **ocena/szacowanie ryzyka** - polega na określeniu siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem, w ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka
  - **monitorowanie ryzyka** – polega na monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń), monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności
  - **raportowanie ryzyka** – polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań, zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców
  - **stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko, działania zarządcze** - polega w szczególności na wydawaniu procedur wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko poprzez ustalanie wysokości limitów i wartości progowych, wydawanie zaleceń, podejmowanie decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz ograniczanie poziomu ryzyka
  - **kontrola wewnętrzna** - obejmuje mechanizmy kontroli ryzyka, badanie zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi oraz audyt wewnętrzny, celem kontroli jest ujawnienie niedoskonałości systemu, błędów procesu zarządzania ryzykiem, niedoskonałości procedur w obszarach ryzyka oraz proponowanie możliwych do zastosowania rozwiązań poprawiających jakość działania systemów i procesów zarządzania ryzykiem.
7. Proces zarządzania ryzykiem, w szczególności częstotliwość pomiaru, monitorowania i raportowania danego rodzaju ryzyka, jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka.
8. Metody zarządzania ryzykiem oraz systemy pomiaru ryzyka są dostosowane do skali i złożoności ryzyka, aktualnie prowadzonej i planowanej działalności Banku oraz otoczenia, w którym Bank działa i są okresowo weryfikowane i walidowane.
9. Zarządzanie danym rodzajem ryzyka określone są w Polityce zarządzania kapitałem oraz w innych wewnętrznych aktach prawnych Banku, zaakceptowanych przez Zarząd Banku i/lub Radę Nadzorczą Banku.
10. Bank dokonuje cyklicznej i bieżącej (w przypadkach nagłej zmiany poziomu ryzyka) identyfikacji istotności ryzyka obciążającego działalność. Przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju

ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ danego rodzaju ryzyka na wynik finansowy i kapitały (fundusze) Banku.

11. W Banku obowiązują wewnętrzne limity dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka, które Bank uznaje za istotne i mierzalne, których wysokość jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku (apetytu/tolerancji na ryzyko).

Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość akceptuje Zarząd. Ustalanie, przestrzeganie i monitoring wewnętrznych limitów ma na celu ograniczanie ekspozycji na ryzyko, a także wykrywanie przypadków niepożądanego wzrostu ryzyka.

12. Bank opracowuje plany awaryjne na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych, które mogą szczególnie istotnie wpłynąć na funkcjonowanie Banku, w szczególności plany awaryjne wymagane przez przepisy zewnętrzne.

13. Bank wdraża i utrzymuje system informacji zarządczej zapewniający otrzymywanie przez Radę Nadzorczą, Zarząd, a także odpowiednie komórki i jednostki organizacyjne aktualnej informacji o ryzyku zidentyfikowanym w obecnej lub przyszłej działalności Banku, charakterze, skali i złożoności ryzyka oraz działaniach podejmowanych w ramach zarządzania tym ryzykiem.

14. W procesie wprowadzania nowych produktów Bank analizuje w szczególności zgodność z przyjętymi strategiami i politykami Banku, rozpoznaje rodzaje ryzyka związane z wdrożeniem produktu, uwzględnia produkt w metodach identyfikacji i pomiaru ryzyka, ustalania limitów wewnętrznych, zasad raportowania oraz zatwierdzania przez Zarząd Banku.

15. Bank alokuje zasoby niezbędne do efektywnego zarządzania ryzykiem, zapewnia adekwatny poziom merytoryczny pracowników wykonujących czynności związane z zarządzaniem ryzykiem, w szczególności poprzez rekrutację osób o odpowiednich kompetencjach oraz zapewnienie pracownikom szkoleń w zakresie zarządzania ryzykami. Pracownicy uczestniczący w procesie zarządzania ryzykiem są zobowiązani do zapoznawania się z przepisami wewnętrznymi dotyczącymi zarządzania ryzykiem oraz ich przestrzegania.

16. Organizacja zarządzania ryzykiem jest oparta o podział zadań realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

- 1) pierwsza linia obrony (zarządzanie ryzykiem na pierwszym poziomie) - którą stanowi bieżące zarządzanie ryzykiem przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku, zapewniające właściwe stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i bieżące zapewnianie zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa, a także regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi poprzez kontrolę bieżącą i funkcjonalną następną (weryfikacja pozioma i testowanie poziome),

- 2) druga linia obrony (zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie) - którą stanowi działanie: funkcji kontroli (ryzyka) - mającej za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, która obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji. Druga linia obrony jest realizowana w szczególności przez Komórkę ds. ryzyka (Zespół zarządzania ryzykami i analiz), Komórkę ds. zgodności (Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej) oraz Stanowisko ds. monitoringu (testowanie poziome i pionowe),

- 3) trzecia linia obrony - którą stanowi audyt wewnętrzny, od dnia przystąpienia przez Bank (31.12.2015 r.) do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS elementem procesu zarządzania ryzykiem w Banku są procedury kontrolne w ramach audytu wewnętrznego prowadzone przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

17. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- 1) **Rada Nadzorcza** - sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność na podstawie cyklicznych raportów ryzyka oraz wyników kontroli wewnętrznej, zatwierdza dokumenty strategiczne i polityki w obszarze zarządzania ryzykiem; zatwierdza strukturę organizacyjną Banku uwzględniającą wielkość ponoszonego ryzyka; zatwierdza poziom tolerancji/apetyt na ryzyko.
- 2) **Zarząd** - odpowiada za opracowanie i wdrożenie regulacji wewnętrznych dotyczących systemu zarządzania ryzykiem, w tym strategii zarządzania ryzykiem, a także za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem, wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną Banku, dostosowaną do wielkości ponoszonego ryzyka; zapewnia, że system zarządzania ryzykiem jest skuteczny – to znaczy, że proces zarządzania tym ryzykiem jest realizowany w sposób poprawny na każdym etapie, tj. etapach: identyfikacji, oceny, kontroli i zapobiegania, monitorowania i raportowania; podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem; zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem, podejmuje działania celem weryfikacji, wprowadzania niezbędnych korekt i udoskonalień tego systemu, w tym regulacji wewnętrznych dotyczących tego systemu, podejmuje działania zmierzające do redukcji ryzyka, w przypadkach jego nadmiernego wzrostu; okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka (struktury i wielkości ryzyka), na które narażony jest Bank.
- 3) **Prezes Zarządu** - nadzoruje zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku. W zakresie swoich zadań związanych z nadzorem nad zarządzaniem ryzykiem istotnym, Prezes Zarządu odpowiada za funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w obrębie całego Banku, w tym za funkcjonowanie systemu informacji zarządczej w zakresie ryzyka w całym Banku. Prezes Zarządu nadzoruje bezpośrednio, w ramach zarządzania ryzykiem istotnym działalność: Komórki ds. ryzyka, Stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.
- 4) **Komórka ds. ryzyka (Zespół zarządzania ryzykami i analiz)** - stanowi element II linii obrony, odpowiada za identyfikację czynników i źródeł ryzyka; przetwarzanie danych o ryzyku, pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka; pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej; przygotowywanie rekomendacji dla Zarządu Banku dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka; udział w opracowywaniu przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową, Komórka stosuje i monitoruje mechanizmy kontrolne ustanawiane w ramach kontroli ryzyka, a także kontroluje przestrzeganie limitów wewnętrznych i zewnętrznych oraz przyjętego w Banku apetytu na ryzyko.
- 5) **Zespół analityków kredytowych** dokonuje oceny i weryfikacji poziomu oszacowań ryzyka kredytowego pojedynczych zaangażowań kredytowych, które ze względu na skalę ekspozycji, segment klienta lub poziom ryzyka wymagają niezależnej oceny.
- 6) **Stanowisko ds. monitoringu** - stanowi element II linii obrony i jest odpowiedzialne za: monitoring sytuacji ekonomicznej kredytobiorców, monitoring zabezpieczeń transakcji kredytowych oraz oceny ich wartości, weryfikację oceny wartości i adekwatności proponowanego zabezpieczenia transakcji obciążonej ryzykiem, w tym weryfikację oceny wartości oraz oceny ryzyka przyjęcia na zabezpieczenie nieruchomości, przygotowanie propozycji klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz propozycji tworzenia i rozwiązywania rezerw celowych, zgodnie z nadanymi kompetencjami,
- 7) **Komórka ds. zgodności (Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej)**- stanowi element II linii obrony, o których mowa w ust. 13 i jej zadaniem jest zapewnienie zgodności obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania poszczególnymi ryzykami z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi, identyfikowanie ryzyka braku zgodności w szczególności poprzez analizę przepisów prawa

regulacji wewnętrznych Banku, standardów rynkowych, przeprowadzanie wewnętrznych postępowań wyjaśniających, monitorowanie i ocenę poziomu ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka, w szczególności poprzez przeprowadzanie testów zgodności, sporządzanie i przedkładanie Radzie Nadzorczej oraz Zarządowi okresowych sprawozdań z zakresu ryzyka braku zgodności i audytu wewnętrznego.

- 8) Sprawowanie **funkcji kontroli** – stanowi element II linii obrony, ma za zadanie kontrolę zgodności działania poszczególnych komórek organizacyjnych i stanowisk pracy z przyjętą polityką Banku, planami, procedurami, przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi oraz zewnętrznymi, a także zasadami zarządzania ryzykiem w Banku.
- 9) **Audyt wewnętrzny** (realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS) - stanowi element III linii obrony, o których mowa w ust. 13, ma za zadanie kontrolę i ocenę efektywności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem obowiązujących w Banku, dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań wszystkich jednostek i komórek (w tym komórki ds. ryzyka, komórki ds. zgodności) z polityką Banku oraz innymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa.
- 10) **Pozostałe komórki i jednostki Banku**, w tym sprzedażowe - stanowią element I linii obrony, mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.
- 11) **Kadra kierownicza** sprawuje kontrolę funkcjonalną przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka przez podległych im pracowników.
Zarząd Banku w zarządzaniu ryzykiem wspierają specjalistyczne komitety:
- 12) **Komitet Zarządzania Ryzykami** koordynuje działania w zakresie identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania ryzyka oraz opiniuje regulacje wewnętrzne Banku pod kątem poszczególnych rodzajów ryzyka. Opiniuje podejmowanie działań, zmierzających do utrzymania ryzyka na akceptowalnym poziomie. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa Regulamin działania Komitetu Zarządzania Ryzykami. W 2017 r. odbyły się 41 posiedzeń Komitetu.
- 13) **Komitet Kredytowy** uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego”. W 2017 roku odbyło się 99 posiedzeń Komitetu.

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku.

System zarządzania ryzykiem podlega cyklicznym przeglądom zarządczym w celu dostosowania do skali i struktury ekspozycji na ryzyko (profilu ryzyka) z uwzględnieniem: efektywności systemu zarządzania ryzykiem, aktualności wysokości strategicznych limitów tolerancji na ryzyko bankowe, zmian w strategii i działalności biznesowej, mających wpływ na poziom ryzyka w Banku, aktualnej struktury organizacyjnej, w szczególności wyznaczonej do zarządzania ryzykiem, zgodności z dobrymi praktykami w zakresie zarządzania ryzykiem.

System kontroli wewnętrznej

Odpowiedzialność za zorganizowanie i prawidłowe działanie systemu kontroli wewnętrznej ponosi Zarząd Banku - poszczególni Członkowie Zarządu odpowiadają za funkcjonowanie kontroli

wewnętrznej w podległych im pionach działalności Banku. Do zadań Zarządu Banku, z punktu widzenia prawidłowego działania systemu kontroli wewnętrznej w Banku należy zapewnienie:

1. ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej,
2. właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku z komórką do spraw zgodności oraz funkcją audytu wewnętrznego,
3. dostępu pracownikom powyższych komórek/funkcji do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych,
4. przypisania wszystkim pracownikom Banku czynności i kompetencji określonych w indywidualnych kartach zadań i odpowiedzialności, w tym zadań związanych z zapewnieniem realizacji celów systemu kontroli wewnętrznej,
5. ustalenie odpowiednich procedur kontroli,
6. okresowe zapoznawanie się z informacją dotyczącą wszystkich obszarów kontroli wewnętrznej,
7. ocena efektywności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz ocena efektywności i skuteczności działania funkcji kontroli (ryzyka), komórki do spraw zgodności.
8. W przypadku wykrycia nieprawidłowości w systemie kontroli wewnętrznej Banku, Zarząd podejmuje odpowiednie działania, w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniające się do zapewnienia:

1. skuteczności i efektywności działania Banku,
2. wiarygodności, sprawozdawczości finansowej,
3. zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi,
4. przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku.

W ramach celów systemu kontroli wewnętrznej, Bank identyfikuje szczegółowe cele systemu kontroli wewnętrznej odnośnie co najmniej:

1. przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
2. przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
3. funkcjonowania w Banku systemu informacji zarządczej,
4. ujawniania nieprawidłowości w działalności Banku oraz podejmowania skutecznych działań naprawczych lub dyscyplinujących,
5. realizacji określonych i wymaganych przez Zarząd celów biznesowych i polityki Banku,
6. prawidłowości i kompleksowości procedur księgowych,
7. dokładności i niezawodności systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego,
8. adekwatności, funkcjonalności i bezpieczeństwa systemów informatycznych;
9. efektywności wykorzystania dostępnych środków, w tym funduszy własnych i zasobów we wszystkich obszarach działalności Banku,
10. struktury organizacyjnej Banku, podziału kompetencji i koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi i stanowiskami pracy, a także systemu tworzenia i obiegu dokumentów i informacji,

11. czynności zleczanych przez Bank do wykonania podmiotom zewnętrznym.

Realizacja celów systemu kontroli wewnętrznej dokonywana jest poprzez:

1. monitorowanie i ocenę zgodności działania z politykami, procedurami wewnętrznymi, obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami ostrożnościowymi,
2. ocenę prawidłowości realizacji celów określonych przez kierownictwo w strategii Banku oraz planie finansowym, innych planach, w tym ocena właściwego wykorzystania zasobów Banku,
3. ciągłą kontrolę poprawności realizacji wszelkich procesów, czynności mającą na celu ujawnianie wszelkich braków i nieprawidłowości, przyczyniając się do zapewnienia ich zgodności z procedurami i przyjętymi mechanizmami kontroli,
4. identyfikację i ocenę poziomu ryzyka występującego w prowadzonej działalności, w tym związanego z każdą operacją, transakcją, produktem, usługą oraz wynikającego ze struktury organizacyjnej,
5. weryfikację wiarygodności, rzetelności i kompletności informacji finansowych i zarządczych,
6. doskonalenie metod zarządzania, ze szczególnym uwzględnieniem budowania odpowiedniej struktury organizacyjnej, w tym rozdzielanie sprzecznych ze sobą funkcji i obowiązków oraz zapobieganie powiązaniom o charakterze personalnym pomiędzy pracownikami pozostającymi w relacjach bezpośredniej podległości, budowę właściwego systemu komunikacji wewnętrznej,
7. gromadzenie informacji o przepisach prawa, zasadach, regulacjach i normach, które Bank musi przestrzegać, wraz z szacunkową oceną możliwego wpływu istotnych zmian w tym zakresie, na działalność Banku.

Określone w Banku mechanizmy kontrolne składają się z odpowiedniego zbioru obejmującego co najmniej:

1. podział obowiązków;
2. autoryzację, w tym zwłaszcza autoryzację operacji finansowych i gospodarczych;
3. kontrolę dostępu;
4. kontrolę fizycznej
5. dokumentowanie systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego oraz
6. operacji finansowych i gospodarczych;
7. weryfikację stanu faktycznego, w tym inwentaryzacji;
8. nadzór przełożonego;
9. rejestr odstępstw;
10. wskaźniki wydajności;
11. szkolenia.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej wyodrębnia się:

1. Funkcję kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, która obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji. W Banku funkcjonuje Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, podlegające bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku.
2. Stanowisko do spraw zgodności i kontroli wewnętrznej mające za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie – działanie Stanowiska regulowane jest przez Politykę zgodności, Regulamin funkcjonowania Stanowiska do spraw zgodności, które zostały zatwierdzone przez Radę Nadzorczą.

3. Niezależną komórkę audytu wewnętrznego mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, z wyłączeniem Stanowiska audytu wewnętrznego – która uregulowana jest w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS zawartej w dniu 29.12.2015 r.

Zadaniem Audytu Wewnętrznego jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej w Banku, jako Uczestnika Systemu Ochrony, w tym skuteczności zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku.

W ramach dokonywania audytu wewnętrznego, kontrolowana jest działalność Banku jako całość, z częstotliwością zależną od zidentyfikowanych przez System Ochrony Zrzeszenia BPS obszarów ryzyka występującego w Banku i poziomu istotności ryzyka.

Pozostali pracownicy Banku mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń. Każdy pracownik Banku ma obowiązek dokonywania bieżącej kontroli ryzyka na zajmowanym stanowisku pracy, a Kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych mają obowiązek przeprowadzania kontroli przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka przez podległych im pracowników.

System kontroli wewnętrznej w Banku reguluje *Regulamin kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku* zawierający następujące procedury (metodyki):

1. Zasady przeprowadzania kontroli wewnętrznej funkcjonalnej .
2. Zasady działania Stanowiska kontroli wewnętrznej oraz wykonywania kontroli w ramach drugiej linii obrony.
3. Regulamin funkcjonowania Stanowiska ds. zgodności,
4. Zasady funkcjonowania Audytu wewnętrznego w Banku Spółdzielczym Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku,
5. Zasady przeprowadzania okresowej weryfikacji funkcjonujących w Banku Spółdzielczego Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku mechanizmów i procedur kontroli wewnętrznej
6. Zakres i częstotliwość przeprowadzania Kontroli wewnętrznej i monitorowania zgodności
7. Wytyczne do planowania i zakres kontroli oraz monitoringu zgodności
- 7a Matryca systemu kontroli wewnętrznej obszaru/procesu
8. Zasady współpracy z instytucjami zewnętrznymi upoważnionymi do przeprowadzenia kontroli Banku Spółdzielczym Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku
9. Zasady doboru próby w badaniach kontrolnych/audytorskich w Banku Spółdzielczym Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku.

Funkcjonujące w Banku procedury kontroli opracowane są w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania – w tym systemu kontroli wewnętrznej oraz okresowo ocenia jego adekwatność, efektywność i skuteczność.

Wyniki kontroli wewnętrznej są przedmiotem analizy i oceny Zarządu Banku. Wnioski wynikające z analiz i ocen wyników kontroli wewnętrznej Zarząd Banku uwzględnia w bieżącej działalności.

Polityka wynagrodzeń

Bank w 2017 roku realizował politykę wynagrodzeń, której zasady określono w następujących regulacjach wewnętrznych:

1. Polityka wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku, stanowiącą Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 81/2017 Zarządu Banku Spółdzielczego Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku z dnia 29 czerwca 2017 r., zatwierdzonej Uchwałą Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku, ”
2. Regulamin wynagradzania pracowników Banku Spółdzielczego Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku wprowadzony Uchwałą Zarządu Nr 1/2010 z dnia 11 stycznia 2010, zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Uchwałą Nr 1/2010 w dniu 28 stycznia 2010r., z późn. zm.,
3. Uchwała Zebrania Przedstawicieli Nr 8/2012 z dnia 22 czerwca 2012r. w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzenia dla Członków Rady Nadzorczej.
4. Statut Banku.

Realizacja przez Bank polityki wynagrodzeń ma na celu:

1. wspieranie prawidłowego rozwoju, a także bezpieczeństwa Banku,
2. skuteczne zarządzanie ryzykiem i niezachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka, wykraczającego poza zaakceptowany przez Radę Nadzorczą Banku poziom ryzyka (apetyt na ryzyko),
3. wspieranie realizacji przyjętej strategii działalności Banku,
4. ograniczenie ryzyka wystąpienia konfliktu interesów w Banku.

Zasady polityki wynagrodzeń obowiązujące w Banku w 2017r. zostały uchwalone zgodnie z wymogami:

1. Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe,
2. Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06.03.2017 r. (Dz. U. z 2017 r., poz. 637) w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

XVII. INFORMACJA NA TEMAT PROFILU RYZYKA

W 2017 roku nie wystąpiły istotne zmiany w profilu ryzyka Banku mimo iż Bank Spółdzielczy Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku rozszerzył ofertę o usługę obsługi rachunków w walutach wymiennych USD, EUR, GBP, CHF.

Podejmowane przez Bank działania zapewniały stabilny i zrównoważony rozwój. Bank nie posiada portfela handlowego, nie przeprowadza transakcji pochodnych obciążonych ryzykiem rynkowym. Występujące w Banku ryzyko wynika ze standardowych produktów bankowych. Stosowana strategia, polityki i metody zarządzania ryzykami, w tym poziom limitów dopuszczalnej ekspozycji na ryzyko zapewniały prowadzenie bezpiecznej i rentownej działalności. Profil ryzyka w Banku wyznaczają zaakceptowane przez Radę Nadzorczą w Strategii zarządzania ryzykiem wskaźniki poziomu ryzyka (apetyt na ryzyko) dla poszczególnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w Banku i uznanych jako istotne.

Według stanu na dzień 31.12.2017 roku Bank w swojej działalności nie przekroczył zaakceptowanych przez Radę Nadzorczą wskaźników poziomu ryzyka (apetytu na ryzyko), a także zewnętrznych norm ostrożnościowych.

Wskaźniki wyznaczające profil ryzyka Banku:

Lp	Miara tolerancji na ryzyko	Definicja miary	Częstotliwość monitoringu	Poziom limitu tolerancji
Ryzyko kredytowe				
1	Koszt ryzyka	$\frac{\Sigma (\text{zwiększenie rezerwy celowej / odpisu} - \text{zmniejszenie rezerwy celowej / odpisu} - \text{umorzenia / spisanie z bilansu})}{\text{średni stan portfela kredytów}}$ <p>gdzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> –suma w liczniku obejmuje wartości z ostatnich 12 miesięcy, –mianownik stanowi średnia stanów z końców ostatnich 12 	miesięczna	< 1,0%
2	Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem	$\frac{\text{wartość bilansowa kredytów zagrożonych}}{\text{wartość bilansowa portfela kredytów}}$	miesięczna	< 5%
3	Udział kredytów straconych w kredytach ogółem	$\frac{\text{wartość bilansowa kredytów straconych}}{\text{wartość bilansowa portfela kredytów}}$	miesięczna	< 4%
Ryzyko płynności				
4	Luka płynności krótkoterminowej (Nadzorcza Miara Płynności M1)	<p>rezerwa płynności 1M – środki obce niestabilne</p> <p>gdzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> –rezerwa płynności 1M – podstawowa i uzupełniająca rezerwa płynności określona zgodnie z wymogami Uchwały KNF o nadzorczych miarach płynności, –środki obce niestabilne –potencjalna wartość zobowiązań do zwrotu w okresie 1M, określona zgodnie z wymogami Uchwały KNF o nadzorczych miarach płynności. 	dzienna	≥ 0 zł
5	Stopień pokrycia aktywów o ograniczonej płynności i niepłynnych pasywami stabilnymi (Nadzorcza Miara Płynności M4)	$\frac{\text{fundusze własne} + \text{środki obce stabilne}}{\text{aktywa niepłynne} + \text{aktywa o ograniczonej płynności}}$ <p>gdzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> –fundusze własne pomniejszone o wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rynkowego, ryzyka rozliczenia dostawy i ryzyka kontrahenta, określone zgodnie z wymogami Uchwały KNF, –środki obce stabilne – suma środków obcych, które Bank uznaje za stabilne źródło finansowania, określona zgodnie z wymogami Uchwały KNF, –aktywa niepłynne – wartość aktywów niepłynnych, określona zgodnie z wymogami Uchwały KNF, –aktywa o ograniczonej płynności – wartość aktywów określona zgodnie z wymogami Uchwały KNF. 	dzienna	≥ 1,0

Lp	Miara tolerancji na ryzyko	Definicja miary	Częstotliwość monitoringu	Poziom limitu tolerancji
Ryzyko stopy procentowej				
6	Wrażliwość Banku na ryzyko stopy procentowej – zmiana stóp procentowych o 100 pb.	$\frac{\text{zmiana wyniku Banku}}{\text{fundusze własne}}$ gdzie: –zmiana wyniku Banku – potencjalna zmiana wyniku odsetkowego Banku dla luki terminów przeszacowania w okresie 1 roku, przy zmianie stóp procentowych	miesięczna	≤ 8,0%
Ryzyko operacyjne				
7	Limit straty rzeczywistej	$\frac{\text{straty rzeczywiste netto z tytułu ryzyka operacyjnego}}{\text{wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego (Filar I)}}$ gdzie: –straty rzeczywiste netto z tytułu ryzyka operacyjnego – skumulowane wartości strat rzeczywistych netto z tytułu wystąpienia zdarzeń rzeczywistych, analizowane i badane za okres ostatnich 12 miesięcy od daty raportowania	kwartalna	10% kwoty wymogu kapitał. z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczonego w I Filarze
Ryzyko modeli				
8	Akceptowalny poziom tolerancji na ryzyko modeli	$\frac{\text{kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka modeli}}{\text{suma kapitałów alokowanych na ryzyka wynikające z oceny ICAAP}}$ gdzie : - szacowanie kapitału dotyczy wyłącznie poziomu ryzyka modeli uznanych za istotne	półroczna	0,5% sumy kapitałów alokowanych na ryzyka wynikające z oceny ICAAP
Adekwatność kapitałowa				
9	Relacja kapitału wewnętrznego do funduszy własnych	$\frac{\text{kapitał wewnętrzny}}{\text{fundusze własne}}$	kwartalna	≤ 75 %
10	Łączny współczynnik kapitałowy	$\frac{\text{fundusze własne}}{\text{łączna kwota ekspozycji na ryzyko}}$	miesięczna	≥ 14%
Ryzyko walutowe				
11	Wrażliwość Banku na ryzyko walutowe	$\frac{\text{PWC}}{\text{fundusze własne}}$ gdzie: PWC – pozycja walutowa całkowita wyrażona w PLN	dzienna	≤ 2,0%

Ujawnianie informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym, zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r.

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		(A) KWOTA W DNIU UJAW- NIENIA	(B) ODNIESIENIE DO ARTY- KUŁU ROZPORZA- DZENIA (UE) NR 575/ 2013	(C) KWOTY UJĘTE PRZED PRZY- JĘCIEM ROZPORZA- DZENIA (UE) NR 575/2013 LUB KWOTA REZYDUALNA OKREŚLONA W ROZPORZA- DZENIU (UE) NR 575/2013
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne	515	art. 26 ust. 1, art. 27, 28 i 29, wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	1 051
	w tym: instrument typu 1		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	w tym: instrument typu 2		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
	w tym: instrument typu 3		wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3	
2	Zyski zatrzymane	620	art. 26 ust. 1 lit. c)	620
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	35 377	art. 26 ust. 1	35 377
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	58	art. 26 ust. 1 lit. f)	58
4	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 3, i powiązane ažio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I		art. 486 ust. 2	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		art. 483 ust. 2	
5	Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)		art. 84, 479, 480	
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend		art. 26 ust. 2	
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	36 570		37 106
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne				
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)		art. 34, 105	
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-69	art. 36 ust. 1 lit. b), art. 37 i art. 472 ust. 4	-69
9	Zbiór pusty w UE			
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 472 ust. 5	

Ujawnianie informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym, zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r.

11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		art. 33 lit. a)	
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty		art. 36 ust. 1 lit. d), art. 40, 159, art. 472 ust. 6	
13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekuryzowanych (kwota ujemna)		art. 32 ust. 1	
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań, wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji		art. 33 lit. b)	
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. e), art. 41, art. 472 ust. 7	
16	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. f), art. 42, art. 472 ust. 8	
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. g), art. 44, art. 472 ust. 9	
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. h), art. 43, 45, 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79, art. 472 ust. 10	
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 43, 45, 47, art. 48 ust. 1 lit. b), art. 49 ust. 1-3, art. 79, 470, art. 472 ust. 11	
20	Zbiór pusty w UE			
20a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1 250 %, jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia		art. 36 ust. 1 lit. k)	
20b	w tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (i), art. 89-91	
20c	w tym: pozycje sekuryzacyjne (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (ii) art. 243 ust. 1 lit. b) art. 244 ust. 1 lit. b) art. 258	
20d	w tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (iii), art. 379 ust. 3	
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5	
22	Kwota przekraczająca próg 15 % (kwota ujemna)		art. 48 ust. 1	

Ujawnianie informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym, zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r.

23	w tym: posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 48 ust. 1 lit. b), art. 470, art. 472 ust. 11	
24	Zbiór pusty w UE			
25	w tym: aktywa w tytulu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a), art. 470, art. 472 ust. 5	
25a	Straty za bieżący rok obrachunkowy (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. a), art. 472 ust. 3)	
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. l)	
26	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR.			
26a	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;	-123		
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 1		art. 467	
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 2		art. 467	
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanego zysku 1	-123	art. 468	
	w tym: ...filtr dla niezrealizowanego zysku 2		art. 468	
26b	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 481	
	w tym: ...		art. 481	
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I, które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. j)	
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-194		-69
29	Kapitał podstawowy Tier I	36 376		37 106
Kapitał dodatkowy Tier I: instrumenty				
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne		art. 51, 52	
31	w tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
32	w tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości			
33	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 4, i powiązane ažio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I		art. 486 ust. 3	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		art. 483 ust. 3	

Ujawnianie informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym, zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r.

34	Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich		art. 85, 86, 480	
35	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		art. 486 ust. 3	
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi			
Kapitał dodatkowy Tier I: korekty regulacyjne				
37	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)		art. 52 ust. 1 lit. b), art. 56 lit. a), art. 57, art. 475 ust. 2	
38	Udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 56 lit. b), art. 58 i art. 475 ust. 3	
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 56 lit. c), art. 59, 60, 79, art. 475 ust. 4	
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 56 lit. d), art. 59, 79, art. 475 ust. 4	
41	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), art. 472 ust. 11 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.			
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.		art. 477, art. 477 ust. 3, art. 477 ust. 4 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.			

Ujawnianie informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym, zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r.

41c	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 467, 468, 481	
	w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		art. 467	
	w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		art. 468	
	w tym: ...		art. 481	
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II, które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (kwota ujemna)		art. 56 lit. e)	
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I			
44	Kapitał dodatkowy Tier I			
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)			
Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy				
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne		art. 62, 63	
47	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 5, i powiązane akcje emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II		art. 486 ust. 4	
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 r.		art. 483 ust. 4	
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier I nieuwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich		art. 87, 88, 480	
49	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		art. 486 ust. 4	
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego		art. 62 lit. c) i d)	
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi			
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne				
52	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)		art. 63 lit. b) ppkt (i), art. 66 lit. a), art. 67, art. 477 ust. 2	
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 66 lit. b), art. 68 i art. 477 ust. 3	

Ujawnianie informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym, zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r.

54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 66 lit. c), art. 69, 70, 79, art. 477 ust. 4	
54a	w tym: nowe udziały kapitałowe niebędące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego			
54b	w tym udziały kapitałowe istniejące przed dniem 1 stycznia 2013 r. i będące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego			
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 66 lit. d), art. 69, 79, art. 477 ust. 4	
56	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier II pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013		art. 472, art. 472 ust. 3 lit. a), art. 472 ust. 4, art. 472 ust. 6, art. 472 ust. 8 lit. a), art. 472 ust. 9, art. 472 ust. 10 lit. a), art. 472 ust. 11 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.			
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013.		art. 475, art. 475 ust. 2 lit. a), art. 475 ust. 3, art. 475 ust. 4 lit. a)	
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w dodatkowych instrumentach w kapitale Tier I, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach dokonywanych w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.			
56c	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału Tier II w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR		art. 467, 468, 481	
	w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych strat		art. 467	
	w tym: ...możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków		art. 468	
	w tym: ...		art. 481	
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II			

Ujawnianie informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym, zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r.

58	Kapitał Tier II	0		0
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	36 376		37 106
59a	Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)			
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)		art. 472, art. 472 ust. 5, art. 472 ust. 8 lit. b), art. 472 ust. 10 lit. b), art. 472 ust. 11 lit. b)	
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		art. 475, art. 475 ust. 2 lit. b), art. 475 ust. 2 lit. c), art. 475 ust. 4 lit. b)	
	w tym: pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)		art. 477, art. 477 ust. 2 lit. b), art. 477 ust. 2 lit. c), art. 477 ust. 4 lit. b)	
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	195 359		195 359
Współczynniki i bufony kapitałowe				
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,62%	art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465	18,99%
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,62%	art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465	18,99%
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,62%	art. 92 ust. 2 lit. c)	18,99%
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)		dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130	
65	w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego			
66	w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego			
67	w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego			

Ujawnianie informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym, zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r.

67a	w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym		dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 131	
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)		dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128	
69	[nieistotne w przepisach unijnych]			
70	[nieistotne w przepisach unijnych]			
71	[nieistotne w przepisach unijnych]			
Współczynniki i bufory kapitałowe				
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)		art. 36 ust. 1 lit. h), art. 45, 46, art. 472 ust. 10 art. 56 lit. c), art. 59, 60, art. 475 ust. 4 art. 66 lit. c), art. 69, 70, art. 477 ust. 4	
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 45, 48, 470, art. 472 ust. 11	
74	Zbiór pusty w UE			
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, 48, 470, art. 472 ust. 5	
Pułapy stosowane do uwzględniania rezerw w kapitale Tier II				
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)		art. 62	
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową		art. 62	
78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)		art. 62	
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów		art. 62	
Instrumenty kapitałowe będące przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania (mających zastosowanie wyłącznie od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia 1 stycznia 2022 r.)				
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5	

Ujawnianie informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym, zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r.

81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5	
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5	
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5	
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5	
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5	

		[EN000] EN				
		[EN003] Wartość bilansowa aktywów			[EN006] Wartość godziwa aktywów	
		[EN004] w tym: wyemitowanych przez inne podmioty wchodzące w skład grupy	[EN005] w tym: uznawanych przez bank centralny		[EN007] w tym: uznawanych przez bank centralny	
[EDEN001] Aktywa obciążone	[EDPC002] Kredyty na żądanie					
	[EDPC003] Instrumenty udziałowe					
	[EDPC005] w tym: obligacje zabezpieczone					
	[EDPC007] w tym: papiery wartościowe zabezpieczone aktywami					
	[EDPC009] w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych					
	[EDPC010] w tym: wyemitowane przez instytucje finansowe					
	[EDPC011] w tym: wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe					
	[EDPC004] Dłużne papiery wartościowe					
	[EDPC017] w tym: kredyty hipoteczne					
	[EDPC012] Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie					
[EDPC020] Inne aktywa						
[EDPC001] Aktywa instytucji sprawozdającej		=	0	=	0	
[EDEN002] Aktywa nieobciążone	[EDPC002] Kredyty na żądanie				20 718 369	
	[EDPC003] Instrumenty udziałowe				3 193 481	
	[EDPC005] w tym: obligacje zabezpieczone					
	[EDPC007] w tym: papiery wartościowe zabezpieczone aktywami				10 067 434	
	[EDPC009] w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych					
	[EDPC010] w tym: wyemitowane przez instytucje finansowe				11 753 952	
	[EDPC011] w tym: wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe					
	[EDPC004] Dłużne papiery wartościowe				99 708 566	
	[EDPC017] w tym: kredyty hipoteczne				81 480 061	
	[EDPC012] Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie			0	305 352 732	
[EDPC020] Inne aktywa				17 980 860		
[EDPC001] Aktywa instytucji sprawozdającej		=	0	=	446 954 008	

Oświadczenie

Zarząd Banku Spółdzielczego Ziemi Kraśnickiej w Kraśniku niniejszym oświadcza, że informacje opisane w Ujawnieniu są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko	Podpis
17.07.2018	Józef Gąsiorowski	Prezes Zarządu	
17.07.2018	Piotr Nowaczek	Z-ca Prezesa Zarządu ds. finansowo – księgowych	
17.07.2018	Czesław Figlarski	Z-ca Prezesa Zarządu ds. handlowych	